

**VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO
RIKSFÖGDEÄMBETET**

ULOSOTTOTOIMEN RAKENNEUUDISTUSHANKE

Lainsäädäntötyöryhmän ensimmäinen mietintö

Julkaisu 2015:2

KUVAILULEHTI

VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO

Julkaisun päivämäärä
15.6.2015

Tekijä Ulosottotoimen rakenneuudistushankkeen lainsäädäntötyöryhmä	Julkaisun laji Mietintö		
	Toimeksiantaja Valtakunnanvoudinvirasto		
	Työryhmän asettamispäivä 18.11.2014		
Julkaisun nimi ULOSOTTOTOIMEN RAKENNEUUDISTUSHANKE Lainsäädäntötyöryhmän ensimmäinen mietintö			
Tiivistelmä Valtakunnanvoudinvirasto asetti 18 päivänä marraskuuta 2014 työryhmän valmistelemaan ulosottotoimen rakenneuudistusta varten tarvittavia lainmuutoksia. Työryhmän tuli ensi vaiheessa selvittää viimeaikaisen oikeuskäytännön ja muun ulosotto-menettelyssä tapahtuneen kehityksen aiheuttamat muutostarpeet lainsäädäntöön. Samoin työryhmän tehtävänä oli selvittää mahdollisuus yksinkertaistaa ja nopeuttaa ulosottoprosesseja. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta. Ulosottomenettelyä yksinkertaistetaan, nopeutetaan ja joustavoitetaan asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Suurimmat muutokset liittyvät ulosottokaaren 3 luvun yleisiin menettelysääntöksiin ja 5 luvun myyntiä koskeviin sääntöksiin. Yleisiä menettelysääntöksiä muutettaisiin vastaamaan nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Asiakirjojen toimitaminen vastaanottajalle mahdollistettaisiin postiosoitteen sijasta kansalaisen tai yrityksen ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettuun valtakunnalliseen sähköiseen asiointijärjestelmään. Myyntiä koskevissa säännöksissä otettaisiin huomioon sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä lievennettäisiin ja mahdollistettaisiin kolmas myyntiyritys. Kirjallista valvontamenettelyä nopeutettaisiin. Velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:ää muutettaisiin sen selkeyttämiseksi, milloin oikeudellinen katkaisutoimi ei johda vanhentumisajan katkeamiseen. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.			
Muut tiedot (Diaari) VVV 241/030/2013			
Kokonaissivumäärä 42	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Valtakunnanvoudinvirasto		Kustantaja	

PRESENTATIONSBLAD

RIKSFOGDEÄMBETET

Utgivningsdatum
15.6.2015

<p>Sammanställt av</p> <p>Lagstiftningsarbetsgruppen för ett projekt för att reformera utskökningsväsendets struktur</p>	<p>Typ av publikation Betänkande</p>		
	<p>Uppdragsgivare Riksfogdeämbetet</p>		
	<p>Datum då arbetsgrupperna tillsattes 18.11.2014</p>		
<p>Publikation</p> <p>PROJEKT FÖR ATT REFORMERA UTSÖKNINGSVÄSENDETS STRUKTUR Lagstiftningsarbetsgruppens första betänkande</p>			
<p>Sammandrag</p> <p>Riksfogdeämbetet tillsatte den 18 november 2014 en arbetsgrupp med uppgift att bereda de lagändringar som behövs för att reformera utskökningsväsendets struktur. Arbetsgruppen skulle först utreda vilka behov av lagstiftningsändringar som förorsakats av den senaste tidens utveckling inom rättspraxis och utskökningsförfarandet i övrigt. Arbetsgruppen skulle också utreda möjligheten att förenkla och påskynda utskökningsprocesserna. Arbetsgruppens förslag skulle ha formen av en regeringsproposition.</p> <p>I denna proposition föreslås det att utskökningsbalken ska ändras. Utskökningsförfarandet ska göras enklare, snabbare och smidigare utan att parternas rättssäkerhet äventyras. De största ändringarna gäller de allmänna bestämmelserna om förfarandet i 3 kap. och bestämmelserna om försäljning i 5 kap. i utskökningsbalken.</p> <p>De allmänna bestämmelserna om förfarandet ska ändras så att de motsvarar kraven på modern elektronisk kommunikation. I stället för att handlingar sänds till en postadress ska det vara möjligt för mottagaren att få dem via det riksomfattande elektroniska ärendesystem som är avsett för kontakter mellan medborgare eller företag och myndigheter.</p> <p>I de bestämmelser som gäller försäljning ska de ändringar som skett i den elektroniska verksamhetsmiljön beaktas. Villkoren för försäljning under hand genom utmätningmannens försorg luckras upp och ett tredje försök till försäljning möjliggörs. Det skriftliga bevakningsförfarandet ska påskyndas.</p> <p>I lagen om preskription av skulder ändras 11 § för att skapa klarhet i när en rättslig åtgärd som avbryter preskription inte leder till att preskriptionstiden avbryts.</p> <p>De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2016.</p>			
<p>Övriga uppgifter (Diarie) VVV 241/030/2013</p>			
<p>Sidoantal 42</p>	<p>Språk finska</p>	<p>Pris</p>	<p>Sekretessgrad offentlig</p>
<p>Distribution Riksfogdeämbetet</p>		<p>Förlag</p>	

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren ja velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta. Ulosottomenettelyä yksinkertaistetaan, nopeutetaan ja joustavoitetaan asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Suurimmat muutokset liittyvät ulosottokaaren 3 luvun yleisiin menettelysäännöksiin ja 5 luvun myyntiä koskeviin säännöksiin.

Yleisiä menettelysäännöksiä muutettaisiin vastaamaan nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Asiakirjojen toimittaminen vastaanottajalle mahdollistettaisiin postiosoitteen sijasta kansalaisen tai yrityksen ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettuun valtakunnalliseen sähköiseen asiointijärjestelmään.

Myyntiä koskevissa säännöksissä otettaisiin huomioon sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä lievennettäisiin ja mahdollistettaisiin kolmas myyntiryitys. Kirjallista valvontamenettelyä nopeutettaisiin.

Velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:ää muutettaisiin sen selkeyttämiseksi, milloin oikeudellinen katkaisutoimi ei johda vanhentumisajan katkeamiseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

SISÄLLYS

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 Nykytila.....	3
1.1 Lainsäädännön kehitys.....	3
1.2 Ulosoton keskeisiä tilastotietoja.....	3
2 Nykytilan arviointi ja keskeiset ehdotukset.....	5
2.1 Tavoitteet.....	5
2.2. Sähköinen tiedoksianto.....	6
2.3 Myynti.....	9
2.4 Passiivirekisteri.....	11
2.5 Ulosoton kielisääntely.....	12
2.6 Velan vanhentuminen.....	14
3 Esityksen vaikutukset.....	15
3.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	15
3.2 Vaikutukset velallisten ja velkojien asemaan.....	16
4 Asian valmistelu.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
5 Lakiehdotusten perustelut.....	18
5.1 Ulosottokaari.....	18
5.2 Laki velan vanhentumisesta.....	26
6 Voimaantulo.....	27
7 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	27
LAKIEHDOTUKSET.....	29
LAGFÖRSLAG.....	36

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädännön kehitys

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistus toteutettiin neljässä eri vaiheessa, alkaen 1990-luvun puolivälistä ja päättyen vuoden 2008 alussa voimaan tulleen ulosotokaaren (705/2007) säätämiseen.

Kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa uudistettiin ulosoton organisaatio (L 197/1996). Toinen vaihe koski muun muassa ulosotoperustetta, yleistä menettelyä ja häätöä (L 679/2003). Uudistuksessa ulosottomenettelyä kehitettiin ulosoton asianmukaisuutta, puolueettomuutta ja avoimuutta sekä kuulemista ja päätöksen perustelemista koskevilla säännöksillä sekä säädettiin ulosotoperusteen määräaikaaisuudesta. Uudistus liittyi myös ulosoton tietojärjestelmän käyttöönottoon. Ensimmäisen ja toisen vaiheen välissä toteutettiin lisäksi eräitä kiireellisiä uudistuksia.

Kolmannessa vaiheessa uudistettiin ulosmittausta, myyntiä ja tilitystä koskevat säännökset (L 469/2006). Tavoitteena oli kehittää heikossa taloudellisessa asemassa olevien velallisten vähimmäissuojaa, parantaa yritystoiminnan jatkamisen edellytyksiä ulosotossa ja kehittää huutokauppaan nähden vaihtoehtoisia myyntimuotoja. Lisäksi korostettiin velallisen omatoimisuutta sekä perinnän toteuttamista erilaisin pehmein keinoin, kuten maksusuunnitelmien ja maksusopimusten avulla.

Kokonaisuudistuksen neljännessä vaiheessa kumottiin aikaisempi ulosottolaki ja säädettiin ulosotokaari. Tässä vaiheessa toteutettiin vielä eräitä uudistuksia.

Ulosotokaarta muutettiin vuonna 2009, jolloin siihen otettiin säännökset tuolloin perustetusta Valtakunnanvoudinvirastosta. Tämän jälkeen ulosotokaareen on tehty vähäisiä muutoksia liittyen muun lainsäädännön uudistamiseen.

1.2 Ulosoton keskeisiä tilastotietoja

Ulosottolaitos hoitaa vuosittain valtavia asiamääriä. Vuonna 2014 ulosottoon tuli vireille hieman yli 2,7 miljoonaa asiaa. Vireille tulleiden asioiden määrä laski edellisvuodesta lähes 12 prosenttia. Asiamäärien lasku oli odotettavissa, sillä maaliskuussa 2013 voimaan tulleen perintälain muutoksen seurauksena pääsaatavasta irrallaan olevia perintäkuluja ei voinut enää periä erillisenä saatavana.

Ulosotossa käsiteltiin vuonna 2014 hieman yli 2,8 miljoonaa asiaa. Käsiteltyjen asioiden yhteismäärässä oli laskua vuodesta 2013 noin kuusi prosenttia, eli selvästi vähemmän kuin vireille tulleiden asioiden määrässä. Vireille tulleiden ja käsiteltyjen asioiden suhde on pysynyt melko vakaana vuodesta 2006. Vuonna 2014 kirjattiin ensimmäisen kerran sitten vuoden 2008 enemmän asioita päättyneiksi kuin niitä tuli ulosottoon vireille.

Vuoden 2014 lopussa ulosotossa oli vireillä hieman alle 1,7 miljoonaa asiaa. Vireillä olevien asioiden määrässä oli laskua edellisvuoteen 3,6 prosenttia.

Vuonna 2014 ulosottoon saapui perittäväksi yli 2,8 miljardia euroa erilaisia rahasaatavia. Kasvua vuoteen 2013 oli viisi prosenttia. Perintään saapuvissa rahamäärissä voi olla vuosittain varsin suuria vaihteluita. Suurimmat asiaryhmät rahamäärillä mitattuna ovat muut yksityisoikeudelliset asiat sekä veroasiat. Nämä kaksi ryhmää muodostavat perintään tulevista rahasaatavista noin 80 prosenttia. Rahasaamia käsiteltiin ulosotossa vuonna 2014 hieman yli 3,1 miljardin euron arvosta. Määrä kasvoi edellisvuodesta kolme prosenttia.

Ulosoton perintätulos on pysynyt hyvänä ja jopa parantunut. Perintätulos on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna jokaisena vuonna, alkaen vuodesta 2007. Prosentuaalisesti erityisen suuri vuosittainen kasvu nähtiin rahatililyksissä vuosina 2005, 2010 ja 2011. Vuonna 2014 velkojille tilitettiin noin 1,058 miljardia euroa. Kasvua edellisen vuoden perintätulokseen oli noin 2,6 prosenttia.

Vuoden 2014 aikana ulosotossa oli velallisia 536 000, joista luonnollisia henkilöitä 481 000 ja yhteisöjä 55 000. Suomen kansalaisista ulosoton velallisasiakkaana on vuoden mittaan lähes yhdeksän prosenttia. Velallisista 57 prosenttia selviytyy veloistaan maksamalla.

Vireille tulleiden asioiden keskimääräinen käsittelyaika vireille tulosta vireilläolon päättymiseen on pysynyt varsin vakaana vuodesta 2011 vuoteen 2013. Vuonna 2014 keskimääräinen käsittelyaika oli koko valtakunnan tasolla 7,1 kuukautta, jossa on hieman kasvua aiempiin vuosiin.

Ulosmittauksia tehtiin vuonna 2014 noin 631 000. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 1,5 prosenttia. Palkan ja veronpalautusten ulosmittaukset muodostavat lähes 80 prosenttia kaikista suoritetuista ulosmittauksista.

Vuonna 2014 määrättiin yhteensä noin 162 000 maksukieltoa. Maksukieltojen kokonaismäärä laski noin 3 % vuodesta 2013. Lähes 80 prosenttia annetuista maksukielloista koskee palkkaa. Maksusuunnitelmien määrä on laskenut kolmen edellisen vuoden ajan. Vuonna 2014 tehtiin noin 26 000 maksusuunnitelmaa.

Realisointien määrä on kasvanut vuosittain vuodesta 2007 lähtien. Vuonna 2014 toteutettiin noin 2 800 realisointia, mikä on 9,7 prosenttia enemmän kuin edellisena vuotena ja lähes kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2007. Kiinteistöjen realisoinneista yli 20 % raukesi.

Vuonna 2014 asunto-osakkeiden myynneistä 65 tapahtui julkisella huutokaupalla ja 496 vapaana myyntinä, joista 220 ulosottomiehen toimittamana vapaana myyntinä ja 276 muuna vapaana myyntinä, yleensä niin sanottuna vapaana yksityismyyntinä. Muuta irtainta omaisuutta myytiin julkisella huutokaupalla 78 ja vapaana myyntinä 884 tapauksessa, joista valtaosa 823 ulosottomiehen toimittamana vapaana myyntinä.

Kiinteistöjä myytiin julkisella huutokaupoilla 107, minkä lisäksi realisointi raukesi 87 tapauksessa. Näin ollen noin 45 prosenttia kiinteistön julkisista huutokaupoista raukesi. Toteutuneita vapaita kiinteistön myyntejä oli 1157, joista 605 ulosottomiehen toimittamaa vapaata myyntiä ja 552 muuta vapaata myyntiä. Lisäksi ulosottomiehen toimittamia vapaita myyntejä raukesi 192 eli 24 prosenttia kaikista ulosottomiehen toimittamista vapaista kiinteistön myynneistä. Muu vapaa kiinteistön myynti raukesi 47 tapauksessa eli noin 8 prosentissa muista vapaista kiinteistön myynneistä.

Vuonna 2014 lähes neljännes rahasaatavista saatiin perittyä maksukehotuksella. Maksukehoitus kertymistapana sisältää myös sellaiset maksut, joita on edeltänyt ulosmittaus, myyntiuhka tai muu toimi ja maksun avulla on vältetty pakkoperintätoimet. Kuluneen kymmenen vuoden aikana maksukehotuskertymän osuus on hieman kasvanut. Vastaavasti muiden kertymistapojen, johon omaisuuden myynti sisältyy, osuus on pienentynyt, mutta oli edelleen merkittävä 17 prosenttia. Palkan, eläkkeen ja elinkeinotulon ulosmittausten yhteenlaskettu osuus kertymistä oli noin 45 prosenttia vuonna 2014. Toistuvaistulon perinnän tuottama osuus perintätuloksesta on kasvanut, sillä vastaava osuus oli kymmenen vuotta sitten hieman yli 30 prosenttia. Ulosoton tilastojen mukaan vuonna 2014 yksin myynnistä saatavia tuloja tilitettiin velkojille yli 123,4 miljoonaa euroa.

2 Nykytilan arviointi ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Tämän esityksen tavoitteena on asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta yksinkertaistaa, nopeuttaa ja joustavoittaa ulosottomenettelyä ja saada sen myötä aikaiseksi kustannussäästöjä.

Ulosottokaari on verrattain tuore laki ja sen menettelysäännökset ovat osoittautuneet toimiviksi. Kuitenkin eräiltä osin ulosottomenettelyä on mahdollista yksinkertaistaa entisestään ja päästä siten joustavampaan ja kustannustehokkaampaan järjestelmään. Tietotekniikka on kehittänyt viime vuosina merkittävästi ja mahdollistaa enenevässä määrin sähköisen asioinnin.

Eräissä kysymyksissä, kuten myynnissä muutoin kuin julkisella huutokaupalla, omaksuttiin voimassa olevaa lakia säädettäessä menettelytapojen uutuuden vuoksi varovainen lähestymistapa. Menettelyä on mahdollista kehittää ja joustavoittaa. Myös tältä osin toimintaympäristö on muuttunut nopeasti ja sähköisesti tapahtuvan kaupankäynnin mahdollisuudet parantuneet. Lisäksi eräissä tilanteissa käytäntö on osoittanut tarpeettomiksi tietyt ulosottokaaren edellyttämät toimintatavat, kuten vuosittaisen määräaikaismoituksen lähettämisen velkojille ja velallisille. Tavoitteena on luopua ilmoituksista, jotka eivät ole asianosaisille tarpeellisia.

Esityksen taustalla on vuosille 2013–2025 laadittu oikeudenhoidon uudistamisohjelma (oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 16/2013). Ohjelma ei sinänsä edellytä ulosottomenettelyn uudistamista, vaan keskittyy organisatorisiin kysymyksiin edellyttämällä muun muassa ulosoton organisaation uudistamistarpeen ja asioiden keskittämismahdollisuuksien selvittämistä. Oikeusministeriö on tulosneuvottelujen yhteydessä antanut Valtakunnanvoudinvirastolle toimeksiannon valmistella ulosottotoimen rakenneuudistusta taloudellisen tuottavuuden parantamiseksi.

Esitys ei koske ulosoton organisaatiota eikä se sisällä periaatteellisesti merkittäviä muutoksia ulosottokaareen. Esityksen tarkoituksena on tuoda kustannussäästöjä menettelyä yksinkertaistamalla ja joustavoittamalla. Organisaatioon uudistamistarpeiden selvittämisen osalta on julkaistu rakenneuudistuksen organisaatio-, menettely- ja tietotekniikkatyöryhmien yhteinen loppuraportti (Valtakunnanvoudinviraston julkaisu 30.1.2015). Valtakunnanvoudinvirasto on joulukuussa 2014 antanut oikeusministeriölle toteuttamissuunnitelman rakenneuudistuksen kehittämislinjoista. Poliittiset linjaukset tehdään sitten, kun keväällä 2015 nimitetty hallitus on muodostanut asiaan kantansa. Organisatoristen kysymysten osalta lainsäädännön valmistelu

on tarkoitus aloittaa syksyllä 2015. Myös muiden poliittisesti merkittävien kysymysten valmistelu on tarkoituksenmukaista tehdä samassa yhteydessä.

2.2. Sähköinen tiedoksianto

Ulosoton tietojärjestelmä Uljas on ollut käytössä vuodesta 2004. Hyvin toimivalla tietojärjestelmällä on keskeinen merkitys ulosottolaitoksen toiminnassa. Se edistää asianosaisten yhdenmukaista ja asianmukaista kohtelua, ulosottolaitoksen työprosessien sujuvuutta sekä ulosoton laadullista ja taloudellista tuloksellisuutta. Tietojärjestelmien kehittäminen on viime vuosina merkittävästi vaikuttanut ulosotossa toiminnan yhdenmukaistumiseen ja hyvän perimistuloksen saavuttamiseen.

Ulosoton tietojärjestelmän lisäksi on kehitetty ulosoton sähköistä asiointipalvelua. Sen kautta velkoja voi tehdä sekä yksityisoikeudellisten saatavien että suoraan ulosottokelpoisten saatavien ulosottohakemuksia. Palvelu on ollut käytössä suoraan ulosottokelpoisten saatavien ulosottohakemusten osalta vuodesta 2010 lähtien. Yksityisoikeudellisten asioiden osalta palvelu tuli käyttöön vuonna 2011 samanaikaisesti, kun otettiin käyttöön oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmä (Tuomio-rekisteri), josta ulosottomies saa tuomion tiedot sähköisessä muodossa.

Tietotekniikan hyödyntämismahdollisuuksia eri menettelyvaiheiden automatisoinnissa ja sähköisten asiointipalvelujen lisäämisessä on pohdittu erikseen ulosottoimen rakenneuudistusta varten asetetussa tietotekniikkatyöryhmässä. Työryhmän loppuraportin mukaan automatisointeja tulisi lisätä erityisesti massaluonteisissa tehtävissä, kuten palkan ulosmittausprosessissa, tiedonhankinnassa ja muutosten käsittelyssä. Uljasta onkin jatkossa tarkoitus kehittää muun muassa lisäämällä automaattisia rekisterikyselyjä, tekemällä nykyistä laajemmin ulosmittausehdotuksia, luomalla uusia työpinoja, kehittämällä edelleen seurantatyöpinoja ja automatisoimalla varojen kohdistamista. Raportin mukaan sähköisiä palveluita tulisi tarjota laajemmin eri asiakasryhmille ja palveluiden tulisi mahdollistaa vuorovaikutteinen asiointi ulosoton kanssa. Tämä edellyttää ulosoton tietojärjestelmän kehittämistä.

Tietotekniikan mahdollisuuksien hyödyntäminen asiakirjojen lähettämisessä asianosaisille on toistaiseksi vähäistä lukuun ottamatta eräitä tietojärjestelmähakijoille sähköisesti toimitettavia tiedoksiantoja. Asianosainen voi ilmoittaa tiedoksianto-osoitteeksi postiosoitteen rinnalle sähköpostiosoitteen tai muun osoitteen. Sähköisen tiedonsiirron osoitteen ilmoittaminen on vapaaehtoista ja käytännössä vähäistä. Näin ollen ilmoitukset ja tiedoksiannot asianosaisille lähetetään tietojärjestelmähakijoita lukuun ottamatta yleensä postitse. Ulosottolaitokselle aiheutuu postitse lähetettävistä kirjeistä vuosittain 2,7 miljoonan euron postituskustannukset.

Tiedoksiannoissa tulisi pyrkiä hyödyntämään sähköisiä tiedoksiantomahdollisuuksia nykyistä enemmän. Osa ilmoituksista toimitetaan jo nykyisin Postin Netposti-palvelun kautta. Sähköistä toimitusta käytetään, jos vastaanottaja on ottanut palvelun käyttöönsä. Netposti-palvelun kautta kirjeen lähettämisestä ulosottolaitokselle syntyvät kustannukset ovat pienemmät kuin kustannukset tavallisen kirjeen lähettämisestä. Toistaiseksi palvelun käyttö on vähäistä. Netposti-palvelun käytön odotetaan lisääntyvän tulevaisuudessa, mikä lisää jossain määrin sähköisiä tiedoksiantoja ja siten laskee tiedoksiannoista aiheutuvia kustannuksia. Tiedoksiantomenettelyn sähköistämistä ei kuitenkaan voi jättää yksin Postin palvelujen kehittymisen varaan.

Työryhmä on selvittänyt mahdollisuutta asettaa asianosaisille ensisijainen velvollisuus ilmoittaa tiedoksianto-osoitteeksi sähköpostiosoite. Asianosaisella säilyisi kuitenkin mahdollisuus ilmoittaa halutessaan postiosoite. Ulosottomiehen lähettämät asiakirjat sisältävät hyvin usein ainakin joitain salassa pidettäviä tietoja. Sen vuoksi asiakirjojen lähettämisen tulisi tapahtua tietoturvallisella tavalla. Ulosoton käytettävissä olevat tietoturvalliset asiakirjojen lähettämismahdollisuudet eivät kuitenkaan vastaanottajan kannalta ole kovin käytännöllisiä muun muassa siksi, että viesti on luettavissa vain yhdeltä laitteelta rajoitetun ajan.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori on kehittänyt Kansalaisen asiointitili – nimisen palvelun, joka on kansalaisten ja viranomaisten sähköisen asioinnin vuorovaikutteinen viestintäkanava ja hallinnollisten asiakirjojen keskitetty sähköinen tiedoksiantopaikka. Viranomaisella voi toimittaa asiointitilin käyttäjälle tiedoksiantoja asiointitilille. Järjestelmä toimittaa viranomaiselle koneellisen kuittauksen siitä, milloin viesti on toimitettu käyttäjän asiointitilille. Käyttäjä voi puolestaan toimittaa asiointitilin kautta viestejä niille palveluun liittyneille viranomaisille, jotka ovat mahdollistaneet käyttäjän lähettämien viestien vastaanottamisen. Käyttäjä voi ottaessaan tilin käyttöönsä tai myöhemmin pyytää järjestelmää lähettämään sähköposti- tai tekstiviestin tai molemmat ilmoittamaan siitä, että asiointitilille on tullut viesti. Puolen vuoden välein järjestelmä kehottaa tarkistamaan yhteystietojen ajantasaisuuden. Käyttäjä voi koska tahansa lopettaa asiointitilin käytön, jolloin hän saa tiedoksiannot postitse. Järjestelmä on tietoturvallinen. Rekisteröityminen ja kirjautuminen järjestelmään edellyttävät vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) mukaista vahvaa sähköistä tunnistamista.

Työryhmä katsoo, että tiedoksiantojen sähköistä toimittamista tulisi edistää käyttämällä hyväksi valtakunnallista kansalaisen asiointitiliä ja jatkossa myös yrityksen asiointitiliä, joka on kehitteillä. Asiointitilin käytön odotetaan jatkossa lisääntyvän kansalaisen ja yrityksen palvelunäkymien käyttöönoton myötä. Suuret toimijat, kuten Kansaneläkelaitos ja Verohallinto, suunnittelevat asiointitiliin ja palvelunäkymiin liittymistä. Tavoitteena on, että ulosoton tietojärjestelmästä lähetettävät asiakirjat voitaisiin lähettää kansalaisen ja yrityksen asiointitilille. Vaikeasti ratkaistavien tietoturvakysymysten vuoksi työryhmä katsoo, ettei ole tarkoituksenmukaista luoda välivaiheen järjestelyä, jossa tiedoksiannot toimitettaisiin asianosaisille sähköpostitse suoraan ulosoton tietojärjestelmästä. Nykyiseen tapaan ilmoitusten ja tiedoksiantojen lähettäminen sähköpostitse on yksittäistapauksessa luonnollisesti mahdollista.

Asiakirjojen toimittamiseen asiointitilille sovelletaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). Asiointitiliä voidaan siten käyttää myös todisteelliseen sähköiseen tiedoksiantoon lain 18 §:ssä säädetyin edellytyksin. Tavalliseen sähköiseen tiedoksiantoon sovelletaan lain 19 §:ää. Asiakirjan toimittaminen sähköisesti edellyttää aina vastaanottajan suostumusta. Lain esitöiden mukaan suostumukselle ei aseteta muotovaatimuksia. Keskeistä olisi, että suostumuksen antaja ymmärtäisi, että tiedoksianto voidaan toimittaa hänelle sähköisesti. Suostumus voisi olla yksittäistä asiaa koskeva tai yleisempi. Suostumuksen antaminen voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että sähköisessä lomakkeessa on erityinen kohta, jossa henkilö voi ilmoittaa halutun tiedoksiantotavan tai muuttaa aikaisemmin ilmoittamaansa tiedoksiantotapaa. Samoin esimerkiksi vain sähköisen yhteystiedon ilmoittaminen asiaa vireillepantaessa voisi hallituksen esityksen mukaan olla suostumus (HE 111/2010 vp).

Asiointitilin käyttöehtojen mukaan käyttäjä antaa asiointitilin käyttöehdot hyväksyessään yleisen suostumuksen siihen, että asiointitiliin liitetyt viranomaiset saavat toimittaa hänelle tiedoksiantoja sähköisesti asiointitilille. Käyttäjän on hyväksyttävä asiointitilin käyttöehdot ennen kuin hän voi ottaa asiointitilin käyttöönsä. Asiointitiliä luotaessa on katsottu, että ylei-

nen suostumus asiakirjan sähköiseen toimittamiseen viranomaisilta on riittävä. Suostumus kattaa tiedoksiantojen vastaanottamisen myös viranomaisilta, jotka liittyvät asiointitiliin kansalaisen jo otettua asiointitilin käyttöönsä.

Ennen kuin viranomainen liittyy asiointitilin käyttäjäksi, sen pitää selvittää, tarvitaanko asiakirjojen lähettämiseen asiointitilin kautta lisäksi erityinen suostumus. Jos erityinen suostumus tarvitaan, viranomaisen tulee pystyä kysymään suostumus omassa sähköisessä palvelussaan ennen tiedoksiannon toimittamista asiointitilin kautta.

Jos kysymys on tilanteesta, jossa henkilö tilaa asiointitilin kautta asiakirjan, ei tarvetta erillisen suostumuksen pyytämiseksi ole. Tilaaminen itsessään sisältää jo suostumuksen sille, että myös asiakirja voidaan toimittaa asiointitilille. Ulosottokaaren 1 luvun 34 §:n mukaisen velallisen ulosottoasiat -tulosteen tilaaminen palveluun on jo nykyisin mahdollista. Tilanne on sen sijaan toinen, kun kysymys on ulosottokaaren 3 luvun 37–41 §:n mukaisesta tiedoksiannosta. Tiedoksianto voitaisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaan toimittaa asiointitilille vain, jos henkilö on ilmoittanut tiedoksianto-osoitteeksi asiointitilin.

Tiedoksiantojen toimittamista asiointitilille tulisi helpottaa, jotta postitiedoksiannoista voitaisiin siirtyä kustannustehokkaampaan tiedoksiantojen toimittamiseen sähköisesti. Tällöin on pohdittava, tuleeko tiedoksiannon toimittamisen asiointitilille edellyttää erillistä suostumusta vai riittääkö, että henkilö on ottanut asiointitilin käyttöönsä.

Erillisen suostumuksen pyytäminen asiointitilin käyttöön ei juuri muuttaisi nykytilaa. Tällainen suostumus voisi lähinnä olla se, että asianosainen ilmoittaa asiointitilin tiedoksianto-osoitteeksi tai erikseen tiedusteltaessa antaa hyväksyntänsä tiedoksiannon toimittamiseen asiointitilille. Tällainen menettely johtaisi todennäköisesti siihen, etteivät sähköiset tiedoksiannot yleistyisi toivotulla tavalla.

Yhteiskunnassa on siirrytty enenevässä määrin sähköiseen tiedonvaihtoon. Sähköistä toimintaympäristöä kehitetään julkishallinnossa jatkuvasti. Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa julkisten palvelujen digitalisointi mainitaan hallituskauden kärkihankkeena. Työryhmä ehdottaa, että tiedoksianto-osoitteena voitaisiin käyttää sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta, jos henkilö on ottanut sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönsä. Erillistä suostumusta ulosottoasioita koskevien asiakirjojen toimittamiseen asiointitilille ei siten tarvittaisi, vaan asiointitilin käyttöön ottamisen yhteydessä annettu yleinen suostumus olisi riittävä. Ehdotettu menettely toisi kustannussäästöjä vähitellen asiointitilin käytön yleistyessä. Säästöt olisivat aluksi pienempiä, mutta niiden arvioidaan nousevan vuodesta 2019 lukien 900 000 euroon vuodessa edellyttäen, että asiointitilin käyttö yleistyy.

Tiedoksiannon vastaanottajan kannalta voi olla yllättävää, että tiedoksiannot toimitettaisiin asiointitilille, vaikka asianosainen olisi ilmoittanut ulosottomiehelle jonkin muun tiedoksianto-osoitteen. Sen vuoksi tilin käyttäjä olisi riittävästi informoitava siitä, että asiointitiliä voidaan käyttää ulosottomiehelle ilmoitetun tiedoksianto-osoitteen sijasta. Jos henkilö ilmoittaisi, ettei halua tiedoksiantoja asiointitilille, vaan ilmoittamaansa muuhun osoitteeseen, tulisi tiedoksiannot toimittaa henkilön ilmoittamaan osoitteeseen. Asiointitilin käyttöön ottaminen toimisi siten olettamana tiedoksianto-osoitteesta myös ulosottoasioissa, mutta henkilö voisi pyytää, että asiakirjat lähetetään johonkin muuhun osoitteeseen.

Ehdotus ei vaarantaisi tiedoksiannon vastaanottajan oikeusturvaa, sillä asiakirjojen toimittaminen asiointitilille toimisi olettamana, jonka henkilö voi kumota tekemällä ulosottomiehelle

asiasta ilmoituksen. Hän voi myös koska tahansa lopettaa asiointitilin käytön, jolloin hän saa tiedoksiannot postitse. Asiointitilille saapuneista viesteistä tulee hänelle ilmoitus sähköpostitse ja tekstiviestillä riippuen siitä, minkälaisen heräteviestin hän on asiointitilille määritellyt. Näin ollen järjestelmässä on riittävästi varmistauduttu siitä, että asiointitilille lähetetty asiakirja tulee henkilön tietoon myös silloin, kun käytetään tavallista tiedoksiantoa.

2.3 Myynti

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen kolmannessa vaiheessa uudistettiin ulosmitatun omaisuuden myyntiä koskevat säännökset. Huutokaupan oletettiin säilyvän pääasiallisena myyntitapana, mutta vapaa myynti tuli sen rinnalla tietyin edellytyksin mahdolliseksi. Lähtökohtana oli, että omaisuuden myyntimuodon pitää määräytyä sen mukaan, mikä kulloinkin on tosiasiallisesti paras myyntitapa. Lakiin otettiin nimenomainen säännös siitä, että myyntitavan valinnassa tulee ottaa huomioon saatavissa oleva kauppahinta, myyntikustannukset ja myynnin vaatima aika.

Ulosottokaaren mukaan vain ulosottomiehen huutokaupalla toimittama myynti on huutokaupalla tapahtuvaa myyntiä. Kun ulosottomies toimittaa myynnin muulla tavoin kuin huutokaupalla tai myynnin toimittaa yksityinen joko julkisella huutokaupalla tai muulla tavoin, sovelletaan vapaata myyntiä koskevia säännöksiä, joista säädetään ulosottokaaren 5 luvun 75–80 §:ssä. Ulosottomiehen internetissä tapahtuvalla avoimella huutokaupalla suorittama myynti on siten vapaata myyntiä, eikä ulosottokaareissa tarkoitettu huutokauppa.

Heti lain voimaantulovuonna 2007 vapaa myynti myyntitapana ohitti kiinteistöjen myyntien määrässä huutokaupan. Kihlakunnanvoudit olivat siten arvioineet, että enemmistössä tapauksia vapaa myynti johtaa parempaan tulokseen kuin huutokauppa. Vuonna 2014 huutokaupalla myytiin enää noin 12 prosenttia asunto-osakkeista, 8 prosenttia muusta irtaimesta omaisuudesta ja 8 prosenttia kiinteistöistä. Valtaosa myynneistä tapahtuu vapaana myyntinä, josta on käytännössä muodostunut yleisin myyntitapa.

Omaisuuden myyntiin liittyvä työmäärä on ulosottovirastoissa kasvanut merkittävästi, sillä ulosmitatun omaisuuden myyntien määrät ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Vuodesta 2007 vuoteen 2014 asunto-osakkeiden myynnit ovat yli nelinkertaistuneet, muut irtaimen omaisuuden myynnit yli kaksinkertaistuneet, kiinteistöjen myynnit kolminkertaistuneet ja rauenneet kiinteistöjen myynnit seitsenkertaistuneet. Omaisuuden myyntiä koskevia säännöksiä olisi tarkasteltava menettelyn nopeuttamiseksi ja työmäärän vähentämiseksi siten, ettei asianosaisen oikeusturvaa kuitenkaan vaaranneta.

Ulosottokaaren myyntitapojen jaottelu huutokauppaan ja vapaaseen myyntiin on toiminut käytännössä hyvin. Huutokauppa koskeva menettely on tiukasti säänneltyä ja huutokauppa myyntitapana on käytettävissä aina. Niin sanottu vapaa yksityismyynti taas on väljemmin säänneltyä, mutta edellytykset sille on säädetty tiukoiksi. Internetissä tapahtuvaa avointa huutokauppa ei pidetä huutokauppana vaan vapaana myyntinä riippumatta siitä, toimittaako sen ulosottomies vai yksityinen. Tämä jako on selkeyden vuoksi syytä säilyttää jatkossakin. Myös vapaan myynnin jaottelu yksityisen toimittamaan julkiseen huutokauppaan (UK 5:75), ulosottomiehen toimittamaan vapaaseen myyntiin (UK 5:76) ja muuhun vapaaseen myyntiin eli niin sanottuun vapaaseen yksityismyyntiin (UK 5:77) on toimiva.

Uudistettaessa ulosottokaaren myyntiä koskevia säännöksiä kymmenen vuotta sitten pelättiin, että vapaassa myynnissä omaisuuden hinta muodostuisi alhaisemmaksi kuin huutokaupassa. Tällöin ei ollut olemassa internetissä tapahtuvia huutokauppapalveluja, kuten nykyisin. Näiden palveluiden kautta ulosmitatut kohteet saadaan valtakunnallisten ja myös ulkomaisten markkinoiden tietoisuuteen, seurattaviksi ja tarjottaviksi reaaliaikaisesti.

Ulosottokaaren 5 luvun 76 §:n mukaan omaisuuden myynti ulosottomiehen toimittamana vapaana myyntinä ilman asianosaisten suostumusta edellyttää muun muassa, että kauppahinta vastaa selvitysten mukaista käypää hintaa. Huutokaupassa sovellettavan vähimmäishintäsäännöksen mukaan taas edellytetään, ettei tarjous alita selvästi omaisuuden käypää hintaa paikakunnalla. Selvitysten mukaisen käyvän hinnan vaatimus on osoittautunut ongelmalliseksi. Kiinteistönvälittäjien arviot asuntojen hinnoista ovat usein optimistisia eivätkä ota huomioon, että ostajan oikeusasema ulosmitatun omaisuuden myynnissä on heikompi kuin yksityisten välisessä kaupassa, jolloin hinta ei välttämättä muodostu yhtä korkeaksi.

Syytä edellyttää internetin välityksellä tapahtuvassa myynnissä korkeampaa vähimmäishintaa kuin huutokaupassa ei nykyisin enää ole. Ulosottomiehen toimittamassa vapaassa myynnissä edellytettävän vähimmäishinnan tulisi olla sama kuin huutokaupassa edellytettävän vähimmäishinnan. Ulosottomiehen toimintaa ohjaa joka tapauksessa ulosottokaaren 1 luvun 19 §:ssä säädetty asianmukaisuuden vaatimus ja 5 luvun 2 §:n 1 momentin velvoite pyrkiä myynnissä hyvään tulokseen.

Huutokauppojen siirtyminen internetiin on syytä ottaa huomioon myös ulosottokaaren 5 luvun 75 §:ssä, joka mahdollistaa irtaimen omaisuuden myymisen yksityisen toimittamalla julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulisi voida antaa irtaimen omaisuuden myynti yksityisen toimitettavaksi julkisen huutokaupan lisäksi avoimella sähköisellä huutokaupalla.

Omaisuuden myyntiä koskeva menettely on osoittautunut pääosin toimivaksi ja asianosaisten oikeusturvan kannalta kohtuulliseksi. Käytännössä ongelmallisena voidaan pitää sitä, että kiinteistöjen myynneistä noin viidennes raukeaa. Huutokauppojen raukeamisprosentti on korkea, 45 prosenttia, kun taas ulosottomiehen toimittamista vapaista myynneistä raukeaa 24 prosenttia ja niin sanotuista vapaista yksityismyynneistä vain kahdeksan prosenttia. Eroon vaikuttaa myynnin luonne. Vapaata yksityismyyntiä voidaan käyttää vain silloin, kun velallinen on yhteistyöhaluinen ja itse antaa omaisuuden myyntiin. Kohde voi olla myynnissä myös pidempään. Huutokauppaa taas käytetään enemmän silloin, kun asia on riitainen, kohde on vaativa tai myynti ei ole muilla myyntitavoilla onnistunut. Toisaalta huutokaupassa voidaan saada vapaata myyntiä parempi hinta myös esimerkiksi silloin, kun markkinatilanne on hyvä ja hintataso on vakiintunut.

Ulosmitattua omaisuutta voidaan myydä enintään kaksi kertaa. Myynti voi raueta hakijan peruutettua hakemuksensa esimerkiksi maksun johdosta, mutta yleisin syy myynnin raukeamiseen on, ettei kohteesta saada toisellakaan myyntiyrityksellä hyväksyttävää hintaa. Tähän voi olla monia syitä, kuten väärä ajoitus tai poikkeukselliset olosuhteet. Myynnin jatkaminen järjestämällä kolmas myyntiyritys ei ole voimassa olevan lain mukaan mahdollista. Ulosmittaus peruutetaan, minkä jälkeen velkoja voi pyytää uutta myyntiä, jolloin menettely alkaa uudelleen alusta. Tällaisen tilanteen välttämiseksi ehdotetaan, että kolmas myyntiyritys tulisi erityisesti syystä mahdolliseksi, jolloin myyntiä voidaan jatkaa jo valmistellulta pohjalta.

Kun omaisuus myydään niin sanotulla vapaalla yksityismyynnillä, vaateiden selvittämiseen sovellettava menettely on kiireellisessä tilanteessa usein liian joustamaton. Kiinteistönvälittä-

jän kautta tapahtuvissa myynneissä tarjoukset ovat yleensä voimassa 2-3 viikkoa. Käytettäessä asianosaiskeskustelun sijasta kirjallista valvontamenettelyä valvonnoille ja riitautuksille tulee varata yhteensä vähintään kuuden viikon määräaika. Sinä aikana tarjous ehtii umpeutua eikä kauppa toteudu. Menettelyn nopeuttamiseksi ja joustavoittamiseksi valvonnoille varattava neljän viikon vähimmäismääräaika ehdotetaan lyhennettäväksi kahteen viikkoon, mitä voidaan pitää velkojan kannalta riittävänä. Lisäksi ehdotetaan, että riitautusmahdollisuutta ei tarvitsisi järjestää, jos se on ilmeisen tarpeetonta. Kysymys olisi esimerkiksi tilanteesta, jossa asia on selvä eikä riitautuksia ole odotettavissa taikka odotettavissa olevilla riitautuksilla ei ole asian lopputuloksen kannalta merkitystä. Tällaisissa tilanteissa menettely nopeutuisi nykyiseen verrattuna neljällä viikolla. Velvollisuus järjestää riitautusmahdollisuus säilyisi kuitenkin pääsääntönä.

2.4 Passiivirekisteri

Jos tavallinen ulosotto päättyy estetodistuksen antamiseen, saatava rekisteröidään hakijan pyynnöstä kahdeksi vuodeksi passiivirekisteriin. Passiivirekisteriin merkitsemistä koskeva pyyntö on esitettävä ulosottihakemuksessa tai myöhemmin asian vireilläolon aikana. Passiivirekisteröinnin aikana ulosottomies ei ole velvollinen etsimään velallisen omaisuutta, mutta jos omaisuutta löytyy, se tulee ulosmitata passiivisaatavan suorittamiseksi. Suppeaa ulosottoa hakenut velkoja ei voi pyytää saatavan merkitsemistä passiivirekisteriin. Passiivisaatavaksi rekisteröintiä koskevien säännösten tarkoituksena on välttää edestakaista asiakirjaliikennettä velkojen ja ulosottolaitoksen välillä.

Passiivirekisteri ei perustu reaaliaikaisuuteen, eivätkä passiivirekisteritiedot siten ilmaise luotettavasti hakijan todellisen saatavan määrää. Vireillä olevassa asiassa hakija on velvollinen ilmoittamaan ulosottomiehelle maksusuoritukset, jotka hän on saanut muutoin kuin ulosoton kautta. Sen sijaan saatavan ollessa rekisteröity passiivirekisteriin hakijan tulee vain pyydettäessä ilmoittaa ulosottomiehelle saatavansa määrä. Hakija ei ole velvollinen ilmoittamaan osasuorituksista. Velkojalla on oma-aloitteinen ilmoitusvelvollisuus ulosottomiehelle ainoastaan silloin, kun passiivisaatava on suoritettu kokonaan.

Toukokuun lopussa 2015 passiivirekisteriin oli merkitty yli 325 000 saatavaa. Vuonna 2014 velkojille lähetettiin yhteensä 141 468 saldotiedustelua passiivirekisteriin merkityistä saatavista. Saldotiedustelupyynnössä määräaika vastauksen antamiseen on vakiintunut kahteen viikkoon kirjeen lähettämispäivästä. Seitsemän viikon sisällä saldotiedustelun lähettämisestä saldo- ja maksumuutoksia tehtiin 6 204 velan osalta, joista 4197 eli kaksi kolmasosaa koski elatusapuja. Kaikki muutokset eivät välttämättä liity saldotiedusteluun, mutta luvut ovat suuntaa antavia. Suhteessa lähetettyihin saldotiedusteluihin muutoksia oli tullut 4,4 prosentissa veloista.

Käytännössä passiivisaatavan suorittamiseksi ulosmitataan ylivoimaisesti eniten veronpalautuksia. Esimerkiksi vuoden 2014 toukokuussa lähetettiin noin 4 000 saldotiedustelua, kun taas marraskuussa lukema nousi yli 100 000 saldotiedusteluun. Saldotiedustelut lähetetään iPost-kirjeinä, jotka tulostetaan velkojille postissa. Postille tuottaa ongelmia käsitellä näin suuria yhteen ajankohtaan keskittyviä kirjemääriä. Samoin suuret määrät tuottavat ongelmia velkojille. Esimerkiksi vuonna 2014 eräälle perimistoimistolle lähetettiin veronpalautusaikaan yli 40 000 saldotiedustelua. Ammattivelkojakaan ei pysty määräajassa vastaamaan näin suureen määrään tiedusteluja, mikä voi johtaa oikeudenmenetyksiin.

Työryhmä on selvittänyt mahdollisuutta luopua passiivirekisteriin merkittyjen saatavien ilmoitusvelvollisuutta koskevista säännöksistä ja velvoittaa velkoja ilmoittamaan saamistaan suorituksista ajantasaisesti. Passiivirekisterin luonne muuttuisi siten reaaliaikaiseksi. Järjestelmän etuna olisi se, ettei passiivisaatavien velkojille tarvitsisi lähettää saldotiedusteluja. Epäkohtana taas voidaan pitää sitä, että velkoja joutuisi ilmoittamaan kaikki suoritukset ulosottomiehelle, vaikkei asia ole ulosotossa vireillä. Tällaisen velvoitteen asettaminen erityisesti yksityisvelkojalle on kyseenalaista. Suurin osa passiivisaatavien saldomuutoksista koskee Kansaneläkelaitoksen perimiä elatusapuja. Kansaneläkelaitokselle aiheutuisi velvoitteesta pitää passiivirekisteri ajan tasaisena huomattavaa lisätyötä nykyiseen järjestelmään verrattuna. Ulosotossa jouduttaisiin myös tekemään nykyistä enemmän saldomuutoksia passiivirekisteriin. Lisäksi Verohallinto suunnittelee verotusmenettelyn muuttamista lähivuosina siten, etteivät veronpalautukset enää keskittyisi yhteen ajankohtaan. Näistä syistä työryhmä ei ehdota passiivirekisterin muuttamista reaaliaikaiseksi.

Työryhmä pitää parempana ratkaisuna sitä, että nykyisin postitse tapahtuvasta saldotiedustelujen lähettämisestä ja niihin vastaamisesta siirryttäisiin vähitellen sähköisesti tapahtuvaan tiedonvaihtoon. Saldotiedustelut pitäisi lähettää ulosotosta sähköisesti ja myös velkojan tulisi pääsääntöisesti vastata niihin sähköisesti. Tämä ei edellytä muutoksia passiivirekisteriä koskeviin säännöksiin. Sen sijaan tietoteknisiä edellytyksiä olisi kehitettävä sähköisen tiedonsiirron mahdollistamiseksi.

Työryhmä ehdottaa lisäksi, ettei velkojalle enää erikseen ilmoitettaisi saatavan poistamisesta passiivirekisteristä. Passiivirekisteröinnin kestosta ilmoitettaisiin velkojalle jo siinä yhteydessä, kun hänelle lähetetään estetodistus ja ilmoitetaan saatavan merkitsemisestä passiivirekisteriin. Passiivirekisteröinnin päättymisilmoituksia lähetettiin vuonna 2014 yli 120 000 kappaletta, joista 43 prosenttia kirjeitse ja 57 prosenttia sähköisesti. Luopumalla passiiviperinnän päättymisilmoituksen lähettämisestä säästetään postituskuluissa 25 000 euroa vuosittain.

2.5 Ulosoton kielisääntely

Ulosottokaareen ei sisälly nimenomaisia säännöksiä ulosottoasiassa käytettävästä kielestä. Kielilain (423/2003) 3 luvussa säädetään asian käsittelykielestä hallintoasiassa (12 §), hallintolainkäyttöasiassa (13 §), rikosasiassa (14 §), riita-asiassa (15 §), hakemusasiassa (16 §) ja muutoksenhakuasiassa hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa (17 §). Asian käsittelykielestä ulosottoasiassa ei ole omia säännöksiä.

Kielilain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 92/2002 vp s. 15) todetaan, ettei ulosotto ole hallintomenettelyä. Tarkoituksena lakia säädettäessä on ollut, että ulosottomenettelyyn sovellettaisiin riita-asian käsittelykieltä koskevia säännöksiä. Laista tämä ei kuitenkaan ilmene selkeästi. Käytännössä on ollut epäselvyyttä siitä, sovelletaanko ulosottomenettelyyn hallintoasiaa, hakemusasiaa vai riita-asiata koskevia säännöksiä. Myös eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt oikeusministeriön huomiota siihen, että kielisääntelyä tulisi tältä osin täsmentää.

Hallintoasioiden ja riita-asioiden käsittelykielen määräytymistä koskevat säännökset eivät merkittävästi eroa toisistaan. Hakemusasioissa puolestaan noudatetaan riita-asioiden säännöksiä. Pääsääntönä molemmissa menettelyissä on se, että kaksikielisessä viranomaisessa käytetään asian käsittelykielenä asianosaisten kieltä. Tärkein ero säännösten välillä on, että riita-asiassa erikieliset asianosaiset voivat sopia käsittelykielestä, mikä hallintoasiassa ei ole mah-

dollista. Seuraava peruste kielen valinnalle on molemmissa menettelyissä asianosaisten oikeus ja etu. Jos kielivalintaa ei voida tehdä tällä perusteella, käytetään viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kieltä.

Ulosottoasian asianosaisten kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta ei siten ole merkittävää eroa siinä, sovelletaanko ulosottoasian käsittelyssä hallinto-asian vai riita-asian säännöksiä.

Asianosaisen oikeus toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen on puolestaan erilainen riippuen siitä, sovelletaanko hallintoasian vai riita-asian käsittelykieltä koskevia säännöksiä. Hallintoasiassa sovelletaan kielilain 20 §:n 1 momentin pääsääntöä, jonka mukaan valtion viranomaisen on annettava asianosaiselle pyynnöstä maksuton virallinen käännös haastehakemuksesta, päätöksestä, pöytäkirjasta tai muusta asiakirjasta, joka on laadittu toisella kuin asianosaisen kielellä. Käännösvelvollisuus rajoittuu tietoihin, jotka koskevat käännöstä pyytäneen asianosaisen oikeutta, etua tai velvollisuutta.

Sen sijaan riita- ja hakemusasiassa asianosaisella ei ole oikeutta maksuttomaan käännökseen asiakirjasta. Asianosaisen on huolehdittava käännöksen teettämisestä itse ja omalla kustannuksellaan. Tuomioistuin voi kuitenkin asian laadun huomioon ottaen päättää asiasta toisin.

Käännösten osalta sääntely poikkeaa toisistaan merkittävästi hallintoasioiden ja riita-asioiden välillä. Ulosoton asianosaisen on tärkeää tietää, onko hänellä oikeus maksuttomaan käännökseen vai onko hänen huolehdittava käännöksen teettämisestä itse omalla kustannuksellaan.

Ulosotto on luonteeltaan lainkäyttöä, ei hallintomenettelyä. Ulosottolaitosta voidaan luonnehtia tuomioistuinlaitoksen ulkopuoliseksi lainkäyttöviranomaiseksi. Ulosottomenettely on riippumatonta ja puolueetonta, eikä ulosottomies koskaan edusta ulosottoasiassa toista viranomaista. Ulosotto toimii siten erillään kaikesta hallintotoimesta. Ulosottoon liittyvä virallis-toimintoisuus ei tee siitä hallintomenettelyyn rinnastettavaa toimintaa. Ulosottoa voidaan pitää maksukyvyttömyysmenettelynä, vaikka se tapahtuukin tuomioistuimen ulkopuolella. Ulosotossa tehdään jatkuvasti lainkäytön alaan kuuluvia päätöksiä, kuten päätetään asianosaisten materiaalisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Myös kielisääntelyn tulisi perustua ulosoton luonteeseen lainkäyttönä.

Ulosotossa pannaan täytäntöön päätöksiä, joiden peruste voi olla joko yksityis- tai julkisoikeudellinen. On kuitenkin perusteltua, ettei kielisääntely riipu täytäntöönpanoperusteen luonteesta, vaan ulosoton luonteesta lainkäyttönä. Samoin on perusteltua, että sääntely on yhtenäinen kaikkien maksukyvyttömyysmenettelyjen osalta. Myöskään konkurssi-, yrityssaneeraus- tai yksityishenkilön velkajärjestelyasiassa asianosaisella ei ole oikeutta saada asiakirjan käännöstä maksutta. Näistä syistä ehdotetaan selvennettäväksi, että ulosottoasiassa sovelletaan riita-asiaa koskevia kielilain säännöksiä. Teknisesti selvennys ehdotetaan tehtäväksi lisäämällä ulosottokaareen viittaussäännös kielilain säännöksiin käsittelykielen määräytymisestä riitaasiassa.

Kielilaki on yleislaki, jota sovelletaan ulosottoasian käsittelyssä myös muilta osin. Kielilain keskeisiä säännöksiä ovat 10 §:ssä säädetty yksilön oikeus käyttää omaa kieltään viranomaisessa ja 23 §:ssä säädetty viranomaisen velvollisuus toteuttaa kielellisiä oikeuksia. Hakijalla on kielilain 10 §:n nojalla oikeus toimittaa hakemus omalla äidinkielellään. Ulosottomenettelyssä olennainen on myös 19 §:n 3 momentti, jonka mukaan ilmoituksissa, kutsuissa ja kirjeissä, jotka lähetetään asianosaiselle tai sille, jolle lain mukaan on ilmoitettava vireillä ole-

vasta tai vireille tulevasta asiasta, kaksikielisen viranomaisen on asian käsittelykielestä riippumatta käytettävä vastaanottajan kieltä, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitettävissä, taikka sekä suomea että ruotsia. Ulosottomies näkee väestötietojärjestelmästä, onko vastaajan äidinkieli suomi vai ruotsi. Ulosottoasiaa koskevat ilmoitukset lähetetään vastaajalle hänen väestötietojärjestelmästä ilmenevällä äidinkielellään. Vastaaja voi myös ilmoittaa haluavansa ilmoitukset toisella kielellä, suomeksi tai ruotsiksi. Tämä ei kuitenkaan koske Ahvenanmaata, jossa ilmoitukset toimitetaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla aina ruotsiksi.

Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään saamen kielilaissa (1086/2003), jota sovelletaan myös ulosottomenettelyssä.

2.6 Velan vanhentuminen

Velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003, jäljempänä vanhentumislaki) 11 §:ssä säädetään oikeudellisista katkaisutoimista. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan velan vanhentuminen katkeaa, kun velkoja panee vireille ulosottoasian tai kun velka muutoin otetaan huomioon ulosottomenettelyssä. Saman pykälän 3 momentin mukaan jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että tiedoksianto tai muu lain edellyttämä ilmoitus velkojan vaatimuksesta on toimitettu velalliselle, vanhentumisajan ei katsota katkenneen. Tällöin velka vanhentuu kuitenkin aikaisintaan yhden vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Vanhentumisaikaa voidaan pidentää tällä tavoin vain yhden kerran.

Korkein oikeus on ennakkopäätöksessään KKO 2012:107 katsonut, että ulosottomenettely ei johtanut saatavan vanhentumisen katkeamiseen, kun ulosottomenettely oli päättynyt ilman, että velallisen oli selvitetty saaneen tietoa ulosottoasiasta. Kyseessä olevassa tapauksessa ulosottoviranomainen oli yrittänyt tavoittaa velallista tiedossaan olleeseen postiosoitteeseen, ja muutoinkin menetellyt ulosottokaaren edellyttämällä tavalla. Ennakkopäätöksen mukaan ulosottihakemuksen vireilletulolla on vanhentumisen katkaiseva vaikutus vain, jos velallinen saa vireilletuloilmoituksen, ennakkoilmoituksen tai jälki-ilmoituksen tiedokseen. Ennakkopäätöksessä KKO 2015:28 korkein oikeus on ollut samalla kannalla, joskin äänestyksen jälkeen ja todeten, että vastakkaiselle kannalle on saatavissa selvää tukea lain esitöistä.

Korkeimman oikeuden omaksuma tulkinta tarkoittaa, ettei esimerkiksi ulosottoasian vireillepano välttämättä katkaise vanhentumista edes niissä tapauksissa, joissa viranomainen on menetellyt täysin lain edellyttämällä tavalla. Tätä voidaan pitää velkojan oikeusturvan kannalta epätyytyttävänä tilanteena.

Vanhentumislakia säädettäessä yleistä vanhentumisaikaa lyhennettiin tuntuvasti. Samalla pyrittiin huolehtimaan siitä, että velkojalla on riittävän tehokkaat mahdollisuudet vanhentumisen katkaisemiseen. Tarkoituksena oli, ettei velallinen voi piileskelemällä tai olemalla muutoin vaikeasti tavoitettavissa estää vanhentumisen katkaisemista. Tähän liittyen katsottiin, ettei lakiin ole tarpeen sisällyttää säännöksiä erityismenettelystä, joka katkaisisi vanhentumisajan pakoilevia tai asuinpaikaltaan tuntemattomia velallisia vastaan. Ulosoton osalta hallituksen esityksessä (HE 187/2002 vp s. 61) todetaan nimenomaisesti, että vanhentuminen katkeaisi silloinkin, kun velallisen olinpaikka jää tuntemattomaksi eikä edes tietoa ulosoton vireilletulosta voida toimittaa.

Ulosottomenettelyssä oikeuskäytännössä omaksuttu tulkinta johtaa siihen, että ulosottomiehelle asetettujen lakisääteisten velvollisuuksien noudattaminen vaikeutuu merkittävästi. Ulos-

ottokaaren 2 luvun 1 §:n mukaan ulosottomiehen on tarkistettava, ettei saatava ole vanhentunut, sekä pyydettävä asianosaisilta selvitystä, jos oikeuden lakkaamisesta on epäselvyyttä. Kun saman ulosottooperusteen nojalla tehdään hakemus toistamiseen, ulosottomies joutuisi selvittämään, onko velallinen saanut tiedokseen jonkin ulosottokaaren mukaisen ilmoituksen. Tällaisen selvitystyön tekeminen ei ole tarkoituksenmukaista eikä siihen ole nykyisten resursien puitteissa mahdollisuuksia ryhtyä.

Koska vanhentumislain 11 §:n 3 momentti on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi ja sitä on oikeuskäytännössä tulkittu alkuperäisestä tarkoituksestaan poikkeavalla tavalla, momenttia ehdotetaan selvennettäväksi. Ehdotuksen mukaan vanhentumisen ei katsottaisi katkenneen silloin, kun velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että sellaisen tiedoksiannon tai muun velkojan vaatimusta koskevan ilmoituksen, joka lain mukaan on toimitettava velalliselle, toimittamisessa on noudatettu laissa säädettyä menettelyä. Momenttia ei näin ollen sovellettaisi, jos menettelyyn kuuluva tiedoksianto velalliselle on jätetty toimittamatta sillä perusteella, ettei sitä lain mukaan ole tarvinnut kyseisessä tapauksessa toimittaa. Esimerkiksi ulosoton osalta tämä tarkoittaisi, että vanhentuminen voisi katketa ilman, että velallinen on saanut tiedokseen mitään ulosottokaassa tarkoitetuista ilmoituksista, jos tiedoksiannossa on menetelty lain mukaisesti.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Valtionaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä pyritään yksinkertaistamaan ja joustavoittamaan ulosottomenettelyä ja saamaan aikaan kustannussäästöjä lisäämällä sähköistä asiointia ja vähentämällä sen myötä ulosoton postituskuluja.

Ulosoton tietojärjestelmästä lähetettävät asiakirjat toimitetaan sähköisesti Postiin tulostettaviksi ja kuorittaviksi (iPost-kirjeet). Lisäksi ulosottovirastoista lähetetään kirjeitä manuaalisesti. Ulosottolaitoksen postituskulut ovat noin 2,7 miljoonaa euroa vuositasolla. Ulosoton tietojärjestelmästä lähetettävien asiakirjojen (iPost-kirjeet) postituskulujen määrä on noin 2 miljoonaa euroa ja ulosottovirastoista käsin lähettävän postin postituskulut noin 700.000 euroa vuodessa. IPost-kirjeiden lähettäminen ei vaadi ulosoton henkilötyötä. Sen sijaan ulosottovirastoissa manuaalisesti käsitellyn postin henkilötyön määrän arvioidaan olevan noin 16 henkilötyövuotta.

Esityksessä ehdotetaan, että ulosoton asiakkaan tiedoksianto-osoitteena voitaisiin käyttää kansalaisen tai yrityksen asiointitiliä. Siirtymällä entistä enemmän sähköiseen tiedoksiintoon asiointitilille pyritään saamaan aikaan vuositasolla 25 prosentin säästöt iPost-kirjeiden postituskuluissa (500 000 euroa). Tavoitteena manuaalikirjeiden osalta on säästää sähköiseen tiedoksiintoon siirtymällä 3 henkilötyövuotta (3 htv*75 000 € = 225.000 euroa) ja 25 prosenttia postituskuluista (175 000 euroa). Säästöjen arvioidaan kasvavan vuosittain sitä mukaa, kun ulosoton asiakkaat ottavat asiointitilin käyttöönsä. Yhteensä arvioidaan sähköiseen asiointiin siirtymällä saavutettavan säästöä postitukseen liittyvissä kuluissa vuonna 2017 180 000 euroa, vuonna 2018 450 000 euroa ja 900 000 euroa vuositasolla vuodesta 2019 alkaen.

Luopumalla määräaikaismoitusten lähettämisestä arvioidaan säästettävän postituskuluissa noin 55 000 euroa vuodessa sekä luopumalla passiivisaatavan päättymisilmoituksista noin 25 000 euroa vuodessa.

Ulosoton myyntimenettelyä koskevien ehdotusten tavoitteena on sujuvoittaa ja tehostaa omaisuuden myyntimenettelyä. Mahdollistamalla kolmas myyntiyritys vähennettäisiin myyntiin liittyvää henkilötyön määrää, kun menettelyä ei tarvitsisi aloittaa alusta toisen myyntiyrittäjän jälkeen. Samoin lieventämällä ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä säästettäisiin henkilötyön kustannuksia sen myötä, että tarjoukset johtaisivat suuremmalla todennäköisyydellä kauppojen toteutumiseen.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessä (KKO 2012:107) omaksuma tulkinta siitä, että ulosottomenettely ei johtanut saatavan vanhentumisen katkeamiseen, kun ulosottomenettely oli päättynyt ilman, että velallisen oli selvitetty saaneen tietoa ulosottoasiasta, on johtanut ulosottomenettelyn kannalta vaikeaan tilanteeseen. Ulosottoviranomaisen on viran puolesta tarkistettava, ettei saatava ole vanhentunut. Sen selvittäminen, onko velallinen aiemman ulosottoyrityksen yhteydessä saanut tiedokseen jonkin ulosottokaaren mukaisen ilmoituksen, vaatisi kohtuuttomasti työtä, eikä olisi tarkoituksenmukaista nykyisten resurssien puitteissa. Täsmentämällä vanhentumislain 11 §:n sanamuotoa selkiytettäisiin vanhentumisen katkaisemisen edellytyksiä ulosottomenettelyssä. Tällöin uuden ulosottoyrityksen yhteydessä vanhentumisen katkaisemisen selvittäminen ei vaatisi pääsääntöisesti kohtuuttomasti työaikaa.

3.2 Vaikutukset velallisten ja velkojien asemaan

Esityksen tarkoituksena on nopeuttaa ja yksinkertaistaa ulosottomenettelyä, mikä vaikuttaa myönteisesti myös velallisten ja velkojien asemaan. Edellä selostettuja sähköistä asiointia ja sähköistä tiedoksiantoa koskevat muutokset helpottaisivat asiointia ulosottoviranomaisen kanssa. Myyntiä koskevien säännösten muuttamisen tavoitteena on saada ulosmitatusta omaisuudesta mahdollisimman hyvä hinta mahdollisimman yksinkertaisessa ja nopeassa menettelyssä. Tämä on sekä velkojan että velallisen edun mukaista. Asian käsittelykielen täsmentäminen puolestaan selkeyttää asianosaisten kielellisiä oikeuksia. Esitys ei sisällä ehdotuksia, jotka vaikuttaisivat ulosmitattujen varojen jakautumiseen velkojien kesken tai velalliselta ulosmitattavan omaisuuden määrään tai laatuun.

Vanhentumislain 11 §:n muuttamisen tarkoituksena on selkeyttää säännöksen sisältöä vastaamaan lakia säädettäessä tarkoitettua sisältöä. Selkeytys tapahtuisi velkojan hyväksi ja turvaisi velkojan omaisuuden suojan paremmin kuin oikeuskäytännössä omaksuttu tulkinta. Ehdotusta ei voida pitää velallisenkaan kannalta kohtuuttomana.

4 Asian valmistelu

Oikeusministeriö on antanut Valtakunnanvoudinvirastolle toimeksiannon valmistella ulosotto-toimen rakenneuudistusta taloudellisen tuottavuuden parantamiseksi vaarantamatta asianosaisten oikeusturvaa. Toimeksianto perustuu Valtakunnanvoudinvirastolle asetettuihin tulostavoitteisiin ja Oikeudenhoidon uudistamisohjelmaan vuosille 2013–2025.

Valtakunnanvoudinvirasto asetti 18 päivänä marraskuuta 2014 työryhmän valmistelemaan ulosotto-toimen rakenneuudistusta varten tarvittavia lainmuutoksia. Työryhmä toimii Valta-

kunnanvoudinviraston johdolla ja siinä on Valtakunnanvoudinviraston edustuksen lisäksi jäseniä oikeusministeriön lainvalmistelu- ja oikeushallinto-osastolta, Kanta-Hämeen, Varsinais-Suomen ja Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirastoista.

Työryhmän tuli ensi vaiheessa selvittää viimeaikaisen oikeuskäytännön ja muun ulosottomenettelyssä tapahtuneen kehityksen aiheuttamat muutostarpeet lainsäädäntöön. Samoin työryhmän tehtävänä oli selvittää mahdollisuus yksinkertaistaa ja nopeuttaa ulosottoprosesseja. Varsinaisen rakenneuudistuksen valmistelu on tarkoitus toteuttaa myöhemmin, kun linjaukset uudistuksen sisällöstä on tehty.

Työryhmä luovutti ensimmäisen mietintönsä 15 päivänä kesäkuuta 2015.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5 Lakiehdotusten perustelut

5.1 Ulosottokaari

1 luku. Yleiset säännökset

31 §. *Todistus ulosottorekisteristä.* Pykälässä säädetään yleisöjulkisesta todistuksesta, joka jokaisella on oikeus saada nimeämästään henkilöstä ulosottoasian vastaajana. Todistus annetaan tulosteena ulosoton tietojärjestelmästä ja siitä ilmenevät pykälän 1 momentissa mainitut tiedot.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin vähäinen tarkistus, jonka tarkoituksena on selventää sitä, että todistusta voi pyytää luonnollisen henkilön lisäksi myös oikeushenkilö. Voimassa olevan säännöksen mukaan ennen todistuksen antamista ulosoton tietojärjestelmään tallennetaan todistuksen pyytäjän nimi, ammatti ja asuinpaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu. Säännöstä muutettaisiin siten, että ammatin tallennusvelvollisuudesta luovuttaisiin ja asuinpaikan sijasta tietojärjestelmään voitaisiin tallentaa kotipaikka. Tällöin tallennettavat tiedot soveltuisivat myös oikeushenkilöön, joka pyytää yleisöjulkista todistusta. Tietojen luovuttamiseen teknisen käyttöyhteyden avulla sovellettaisiin kuten nykyisinkin 35 §:ää, jota ei ehdoteta muutettavaksi.

34 §. *Asianosaiselle annettava tuloste.* Pykälän 2 momentin mukaan jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, asianosaisille tulee määräajoin antaa tietoja ulosoton tietojärjestelmästä ulosottoasiassa kertyneistä ja perimättä olevista määristä sekä muista vastaavista seikoista niin kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Tiedot voidaan antaa sähköisesti. Valtioneuvoston ulosottomenettelystä antaman asetuksen (1322/2007) 9 §:n mukaan määräaikaisilmoitus annetaan vuosittain maaliskuun 1. päivän tilanteen mukaisena.

Käytäntö on osoittanut, ettei tällaista kattavaa vuosittaista raportointivaihetta tarvita. Asianosaiset saavat riittävästi tietoa asian etenemisestä muun muassa tilityserittelystä tai kuitista, jossa ilmoitetaan kulloinenkin jäännössaattava. Määräaikaisilmoitus ei myöskään ole ajantasaisin tieto silloin, kun velallinen on maaliskuun ensimmäisen päivän jälkeen saanut tuoreemman kuitin. Tällöin määräaikaisilmoitus näyttää suurempaa saldoa, mikä on aiheuttanut hämmennystä ja turhia yhteydenottoja. Useat ammattivelkojat ovat myös pyytäneet, ettei määräaikaisilmoituksia lähetettäisi. Tietojärjestelmähakijoille niitä ei yleensä lähetetä, sillä tietojärjestelmähakijat eivät ole yleensä niitä halunneet.

Velallisella ja velkojalla on milloin vain mahdollisuus pyytää niin sanottu asianosaistuloste, josta säädetään pykälän 1 momentissa. Luonnollinen henkilö velallisena voi tilata asianosaistulosteen (velallisen ulosottoasiat -tuloste) oikeushallinnon sähköisestä asiointipalvelusta. Tarvetta ylläpitää vuosiraportointijärjestelmää ei ole. Siitä luopuminen säästää vuosittain noin 55 000 euron kustannukset. Näistä syistä ehdotetaan, että pykälän 2 momentti kumottaisiin.

3 luku. Yleiset menettelysäännökset

1 §. *Ulosoton hakeminen.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ulosottoa voidaan hakea sähköisellä viestillä vain sellaiselta paikalliselta ulosottoviranomaiselta, jolla on käytössä säh-

köisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä. Kohdan muotoilu johtuu siitä, ettei välittömästi säännöksen voimaantulon jälkeen kaikilla paikallisilla ulosottoviranomaisilla ollut mahdollisuutta vastaanottaa sähköisesti tehtyjä hakemuksia. Nykyisin ulosottihakemus voidaan toimittaa oikeushallinnon sähköisen asiointipalvelun kautta tai muutoin sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen kaikille paikallisille ulosottoviranomaisille. Kohdasta poistettaisiin vanhentuneena rajoitus mahdollisuudesta toimittaa hakemus sähköisenä viestinä vain niille ulosottoviranomaisille, joilla on käytössä sähköisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä.

5 §. *Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen.* Pykälän 1 momentissa säilytettäisiin pääsääntö, jonka mukaan ulosottoperuste on liitettävä hakemukseen. Jäljennökselle asetettuja vaatimuksia lievennettäisiin. Tavallinen oikeaksi todistamaton jäljennös ulosottoperusteesta riittäisi. Jos ulosottomies epäilisi jäljennöksen aitoutta, hän voisi pyytää hakijaa toimittamaan alkuperäisen ulosottoperusteen tai viranomaisen toimituskirjana antaman jäljennöksen.

Momentista poistettaisiin vanhentuneena maininta siitä, että täytäntöönpano voidaan suorittaa tavallisen jäljennöksen perusteella vain silloin, jos useampikertaisen perinnän vaaraa ei ole. Ulosoton valtakunnallisesta tietojärjestelmästä ilmenee, miltä osin ulosottoperusteelle on kertynyt suorituksia. Niitä ei enää merkitä alkuperäiseen ulosottoperusteeseen. Samoin poistettaisiin tähän liittyvä vastaajan kuulemisvelvollisuus.

Ulosottoperuste voitaisiin toimittaa ulosottoviranomaiselle sähköpostitse tai muuta sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen. Yleensä se toimitettaisiin hakemuksen liitteenä.

Käytännössä ulosottoperustetta ei kuitenkaan yleensä tarvitse liittää hakemukseen pykälän 2 momentin nojalla, sillä tieto tuomioistuimen ratkaisusta välittyy ulosottoviranomaisille tuomiorekisterin kautta. Tuomiorekisteri on oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain (372/2010) mukainen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmä, joka perustuu tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan (373/2010) annetun lain 4 §:ään.

Erillistä säännöstä tietojärjestelmähakijan oikeudesta toimittaa ulosottoperustetta koskevat tiedot sähköisinä ei enää tarvittaisi, sillä sähköinen toimittaminen on mahdollista sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n perusteella. Oikeutta ei ole syytä rajoittaa sillä perusteella, onko siitä mainittu tietojärjestelmähakijan luvassa.

11 §. *Asiamiehen valtakirja.* Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan asianajaja, julkinen oikeusavustaja ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestä ilman valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Vastaava oikeus ehdotetaan lisättäväksi myös luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle. Luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla tarkoitetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettua oikeudenkäyntiavustajaa. Lisäksi pykälään tehtäisiin vähäinen tekninen tarkistus.

Pykälän 2 momentissa säädetään valtakirjan toimittamistavoista. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja olisi toimitettava alkuperäisenä tai sellaisella sähköisellä viestillä, jonka lähettäminen edellyttää vahvaa sähköistä tunnistamista. Tältä osin voimassa olevaan lakiin ei ehdoteta sisällöllistä muutosta. Varmennettu sähköinen viesti korvattaisiin lainsäädännössä yleisemmin käytetyllä ilmaisulla. Vahvalla sähköisellä tunnistamisella tarkoitettaisiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoi-

tuksista annetussa laissa tarkoitettua tunnistamista. Nykyisin ulosottoviranomaisten käytettävissä ei ole momentissa tarkoitettua järjestelmää. Säännös on tarpeellinen tulevaisuutta varten, sillä sähköisen tiedonsiirron järjestelmiä kehitetään jatkuvasti. Valtakirjan lähettäminen voi jatkossa olla mahdollista esimerkiksi asiointitilin kautta.

Muun kuin varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttavan valtakirjan toimittamistapoja ehdotetaan nykyaikaistettavaksi. Muu valtakirja voitaisiin toimittaa millä tahansa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Ulosottomies voisi vaatia asiamiestä toimittamaan muun valtakirjan alkuperäisenä esimerkiksi silloin, jos hän epäilisi asiakirjan aitoutta.

38 §. *Tiedoksianto-osoite.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että vastaaja velvoitettaisiin ilmoittamaan tiedoksianto-osoite vastaavasti kuin hakija, vakuuden antaja ja väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen. Vastaaja ilmoittaisi tiedoksianto-osoitteen ulosottomiehen pyynnöstä. Voimassa olevan lain mukaan vastaajan ilmoittamaa osoitetta voidaan käyttää tiedoksianto-osoitteena vain hänen suostumuksellaan. Edellytys erillisestä suostumuksesta poistettaisiin säännöksestä. Vastaajan kannalta on edullisempää, että hän ilmoittaa tiedoksianto-osoitteen, jotta hän tosiasiasa saa asiakirjan tietoonsa. Jollei tiedoksianto-osoitetta ole ilmoitettu, asiakirja lähetetään pääsääntöisesti vastaajan väestörekisterijärjestelmään merkittyyn osoitteeseen. Vastaajalla olisi velvollisuus ilmoittaa tiedoksianto-osoitteen muuttumisesta.

Vastaajan ilmoittamaa tiedoksianto-osoitetta käytettäisiin kaikissa velallista koskevissa ulosotto- ja ulosottovalitusasioissa. Osoite olisi siten velallis- eikä asiakohtainen. Ulosoton tietojärjestelmään on mahdollista merkitä yhdelle velalliselle vain yksi osoite. Ulosottovalitusasian käsittelyn yhteydessä velallinen voisi ilmoittaa eri tiedoksianto-osoitteen, jota tuomioistuimien käyttää, sillä velallinen saattaa käyttää valitusasian yhteydessä asiamiestä ja ilmoittaa siten asiamiehen osoitteen vain ulosottovalitusasiaa koskeväksi tiedoksianto-osoitteeksi.

Tiedoksianto-osoite olisi voimassa niin kauan, kun vastaajalla on keskeytyksettä ulosottoasioita vireillä. Jos ulosoton asiakkuus päättyy ja alkaa myöhemmin uudelleen, ei aiemmin annettu tiedoksianto-osoite olisi enää voimassa. Tällöin ulosottoasiaa koskevat asiakirjat lähetettäisiin 39 §:n 1 momentin mukaisesti väestötietojärjestelmään merkittyyn osoitteeseen tai jäljempänä selostettavan 3 momentin nojalla sähköisesti asiointitilille, jos henkilöllä on käytössään asiointitili.

Lisäksi 1 momenttiin tehtäisiin terminologinen selvennys viittaamalla muun osoitteen sijasta muuhun sähköisen tiedonsiirron osoitteeseen. Henkilö voisi ilmoittaa tiedoksianto-osoitteeseen esimerkiksi kansalaisen asiointitilin.

Pykälän 2 momenttia tiedoksianto-osoitteen konkludenttisesta ilmoittamisesta muutettaisiin siten, että hakijan, vastaajan, vakuuden antajan tai väitteen tai vaatimuksen esittäneen sivullisen ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää osoitteesta pidettäisiin tiedoksianto-osoitteena riippumatta siitä, onko kysymyksessä postiosoite, sähköpostiosoite tai muu sähköisen tiedonsiirron osoite.

Viestiin sisältyvän sähköpostiosoitteen tai postiosoitteen tulkitsemisessa tiedoksianto-osoitteeksi tulisi olla varovainen erityisesti yksityishenkilöiden osalta. Tiedoksianto-osoitteeksi tulisi tulkita vain osoite, jonka asianosainen on selvästi halunnut ilmoittaa ulosottomiehelle tiedoksiantojen vastaanottamista varten. Jos asianosainen ilmoittaa viestissä yhteystiedokseen postiosoitteen tai sähköisen tiedonsiirron osoitteen, voidaan sitä pitää tiedoksianto-osoitteena. Sen sijaan pelkästään kirjekuoressa oleva merkintä osoitteesta tai sähköpos-

tiosoite, josta viesti on lähetetty, ei olisi tässä tarkoitettu tiedoksianto-osoite. Epäselvässä tapauksessa osoitteen käytettävyys tulisi varmistaa.

Pykälään lisättäisiin yleisperusteluissa mainituista syistä uusi *3 momentti*, jonka tarkoituksena on mahdollistaa ulosottoasiaa koskevien asiakirjojen toimittaminen kansalaisen tai jatkossa, kun yrityksen asiointitili on otettu käyttöön, yrityksen sähköiselle asiointitilille. Ottaessaan käyttöön asiointitilin kansalainen tai yritys antaa suostumuksensa sille, että viranomaiset voivat toimittaa tiedoksiantoja sähköisesti asiointitilille postitse lähetettävän kirjeen sijasta. Jos 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä eli hakijalla, vastaajalla, vakuuden antajalla tai väitteen tai vaatimuksen esittäneellä sivullisella olisi käytössään asiointitili, voitaisiin tiedoksianto-osoitteena käyttää asiointitiliä riippumatta siitä, onko henkilö ilmoittanut ulosottomiehelle tiedoksianto-osoitteeksi jonkin muun osoitteen. Asiointitilin käyttöön ottamista pidettäisiin siten lähtökohtaisesti suostumuksena sille, että ulosottoasiaa koskevat asiakirjat voitaisiin toimittaa sähköisesti asiointitilille. Jos henkilö kuitenkin ulosottomiehelle tekemällään ilmoituksella kieltäisi asiakirjojen toimittamisen asiointitilille ja ilmoittaisi tiedoksianto-osoitteeksi postiosoitteen tai muun osoitteen, tulisi tiedoksianto-osoitteena käyttää tätä osoitetta. Jos henkilö siis kieltäisi nimenomaisesti asiakirjan lähettämisen sähköisesti asiointitilille, ei 3 momentissa tarkoitettu oletamus olisi enää voimassa.

Ulosoton tietojärjestelmää on tarkoitus kehittää siten, että tietojärjestelmä tunnistaisi henkilöt, joille tiedoksiannot voidaan lähettää asiointitilille. Ennen tietojärjestelmämuutosten valmistamista asiakirjat lähetettäisiin nykyiseen tapaan henkilön nimenomaisesti tai konkludenttisesti ilmoittamaan tiedoksianto-osoitteeseen. Samoin menetettäisiin siinä tapauksessa, että henkilö lopettaisi asiointitilin käytön tai ilmoittaisi ulosottomiehelle, ettei halua vastaanottaa ulosottoasiaa koskevia asiakirjoja asiointitilille.

Momentissa ei käytettäisi termiä asiointitili, vaan siihen viittäisi henkilön ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettu valtakunnallinen sähköinen asiointijärjestelmä. Henkilöllä tarkoitetaan 1 luvun 3 §:n mukaan myös yhteisöä, laitosta ja säätiötä.

39 §. Tavallinen tiedoksianto. Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siltä osin kuin kysymys on siitä, milloin vastaanottajan katsotaan saaneen asiakirjan tiedokseen, kun tiedoksianto on lähetetty sähköisellä viestillä. Voimassa olevan säännöksen mukaan vastaanottajan katsotaan saaneen asiakirjan tiedoksi heti, kun sähköinen viesti on lähetetty, jollei muuta näytetä. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettamisestä, jollei muuta näytetä. On perusteltua, ettei ulosottokaarella säädetä asiasta toisin kuin yleislaissa. Sen vuoksi momentti muutettaisiin vastaamaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n 2 momenttia.

41 §. Todisteelliset tiedoksiantotavat. Pykälän *1 momentin 5 kohdan* sanamuotoa selkeytettäisiin. Siitä poistettaisiin maininta varmennetusta sähköisestä viestistä. Sen sijasta viitattaisiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 18 §:ään, jossa säädetään sähköisestä todisteellisesta tiedoksiannosta. Varmennetulla sähköisellä viestillä on tarkoitettu samaa asiaa, mutta ilmaisua ei käytetä missään muussa laissa.

Pykälän *2 momenttia* nykyaikaistettaisiin. Voimassa olevan lain mukainen mahdollisuus toimittaa tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan telekopiolla korvattaisiin tekniikkaneutralilla ilmaisulla. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voitaisiin lähettää vastaanottajan

suostumuksella sähköisenä viestinä. Sähköisen viestin käsitettä käytettäisiin momentissa vastaavassa merkityksessä kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa.

Momentissa säädetään lisäksi siitä, milloin vastaanottotodistuksella toimitetun tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen. Momentista poistettaisiin maininta telekopiosta. Ratkaisevana säilyisi vastaanottotodistuksen palauttamishetki ulosottomiehelle. Sähköisestä asioinnista viranomais-toiminnassa annetun lain 10 §:ssä säädetään puolestaan siitä, milloin sähköisen viestin katsotaan saapuneen viranomaiselle.

102 §. *Passiivisaatavaksi rekisteröinti.* Pykälän 2 momentista poistettaisiin ulosottomiehen velvollisuus ilmoittaa passiivisaatavan rekisteröinnin päättymisestä hakijalle. Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä. Velkojalla olisi velvollisuus itse seurata kahden vuoden määräajan kulumista umpeen. Velkojalle ilmoitettaisiin jo estetodistuksen antamisen yhteydessä, että passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä. Rekisteröinnin päättymispäivä ilmenisi siten jo ilmoituksesta, joka velkojalle lähetetään silloin, kun saatava rekisteröidään passiivisaatavaksi.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi päättymisilmoituksen lähettämistä koskeva siirtymäsäännös, jonka tarkoituksena on varmistaa, että velkojalle ilmoitetaan jossain yhteydessä passiivisaatavan rekisteröinnin kestosta.

111 a §. *Asian käsittelykieli ulosottoasiassa.* Pykälään otettaisiin selventävät säännökset siitä, että ulosottoasiassa sovelletaan yleisperusteluissa mainituista syistä kielilain säännöksiä riita-asian käsittelykielestä ja oikeudesta toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen. Pykälän 1 momentin mukaan asian käsittelykieleen sovellettaisiin, mitä kielilain 15 §:ssä säädetään asian käsittelykielestä riita-asiassa. Pääsääntönä on siten, että kaksikielisessä viranomaisessa asian käsittelykielenä käytetään asianosaisten kieltä.

Kielilain 15 § mahdollistaa sen, että erikieliset asianosaiset sopivat käsittelykielestä. Ulosottoasiassa sopiminen voi kuitenkin tulla sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti, esimerkiksi osamaksutilityksen yhteydessä. Jos erikieliset asianosaiset eivät sovi käytettävästä kielestä, ulosottomies päättää siitä asianosaisten oikeutta ja etua silmällä pitäen. Jos kielivalintaa ei voida tehdä tällä perusteella, käytetään ulosottoviranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kieltä.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin kielilain 20 §:n 2 momentin säännöksen, joka koskee asianosaisen oikeutta toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen. Asianosaisen olisi huolehdittava käännöksen teettämisestä itse ja omalla kustannuksellaan, jollei ulosottomies asian laadun huomioon ottaen päättä toisin. Erikielisellä asianosaisella ei siten pääsääntöisesti olisi oikeutta maksuttomaan käännökseen.

4 luku. Ulosmittaus

20 §. *Ulosmittauskieltojen voimassaolo.* Pykälään lisättäisiin viittaus 19 §:n 1 momentin 3 a kohtaan, jossa säädetään velallisen valtiolta oikeudenkäynnin viivästymisen tai kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen valvontaelimen toteaman loukkauksen vuoksi saamasta hyvityksestä tai korvauksesta. Pykälässä tarkoitettut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvästä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellä mainittu 19 §:n 1 momentin 3 a kohta on lisätty

momenttiin lailla 365/2009, missä yhteydessä nyt puheena olevaa pykälää ei ole muutettu. On perusteltua, että oikeudenkäynnin viivästymisen tai kansainvälisen valvontaelimen toteaman loukkauksen vuoksi saatu hyvitys tai korvaus olisi ulosmittauskiellon voimassaolon suhteen samassa asemassa muiden 19 §:ssä mainittujen siihen rinnastettavien korvausten kanssa.

5 luku. Myynti

35 §. Uusi myynti. Pykälässä säädetään uuden myynnin järjestämisestä, jollei irtaimesta omaisuudesta saada alinta hyväksyttävää tarjousta. Uusi huutokauppa tai vapaa myynti järjestetään, paitsi jos hakija sen kieltää. Ulosmittaus peruutetaan, jos hakija kieltää uuden myyntiyrityksen tai omaisuus ei tule myydyksi toisellakaan kerralla.

Pykälää muutettaisiin siten, että kolmas myyntiyritys tulisi mahdolliseksi erityisestä syystä. Erityinen syy voi olla se, että ulosottomiehellä on hyviä perusteita uskoa, että omaisuudesta saadaan kolmannella myyntikerralla hyväksyttävä hinta. Samoin erityinen syy voi olla esimerkiksi panttivelkojan toive saada omaisuus myydyksi. Jos velkoja ilmoittaa pyytävänsä uutta myyntiä, on kolmannen myyntiyrityksen järjestäminen perusteltua. Sen sijaan silloin, jos hakija vastustaa myyntiä tai näyttää siltä, ettei kohteelle ole ostajia eikä markkinoita, uutta myyntiä ei tulisi järjestää.

Muutoksen tarkoituksena on joustavoittaa ja nopeuttaa menettelyä sekä vähentää ulosottomiehen työmäärää, kun ulosmittausta ei tarvitse peruuttaa ja aloittaa prosessia toisen myyntiyrityksen jälkeen uudelleen alusta.

45 §. Kirjallinen valvontamenettely. Pykälän 1 momentissa säädetään asianosaisluettelon laatimisesta kirjallisessa menettelyssä ilman läsnäoloa edellyttävää asianosaiskeskustelua. Kirjallisen valvontamenettelyn järjestäminen on mahdollista, jos keskusteluun ei ilmene tarvetta. Kirjallista menettelyä käytetään silloin, kun asia arvioidaan selväksi, eikä vaateisiin liittyviä epäselvyyksiä ole odotettavissa.

Kirjallisessa valvontamenettelyssä ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa. Ulosottomies antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poikkeuksellisissa tilanteissa asianosaisille ei tarvitsisi antaa valvontojen riitautusmahdollisuutta. Näin voitaisiin menetellä silloin, kun riitautusmahdollisuuden järjestäminen olisi ilmeisen tarpeetonta. Kynnys riitautusmahdollisuuden järjestämättä jättämiseen olisi asetettava korkealle. Mahdollisuus voitaisiin jättää antamatta lähinnä silloin, kun asia on selkeä eikä riitautuksia ole odotettavissa tai odotettavissa olevilla riitautuksilla ei ole merkitystä asiassa. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun pankki valvoo saatavansa kihlakunnanvoudin arvion mukaan oikein, panttaukset ja velkakirjat ovat selkeitä eivätkä muut velkojat ole valvoneet saataviaan tai myös muut valvonnat ovat oikein tehtyjä ja selkeitä.

Jos vastoin ennakko-odotuksia asianosainen katsoo, että valvontojen perusteella laadittua asianosaisluetteloa olisi muutettava, hän voi hakea siihen ennen myyntiä oikaisua 10 luvun 1 §:n nojalla taikka myynnin jälkeen tehdä valituksen asianosaisluettelosta 11 luvun 1 §:n nojalla.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin lyhentämällä vähimmäismääräaika, joka ulosottomiehen tulee varata valvonnoille. Valvonnoille tulisi varata vähintään neljän viikon sijasta vähintään kahden viikon määräaikana laskettuna valvontakehotuksen lähettämisestä. Riitautuksille varattava vähimmäismääräaika säilyisi kahdessa viikossa, jollei riitautusmahdollisuuden järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Pykälään ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa ja joustavoittaa menettelyä asi-anosaisten oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta.

56 §. Uusi myynti. Pykälässä säädetään uuden myynnin järjestämisestä kiinteistön huutokaupassa, jollei tarjousta hyväksytä 54 §:n (alin hyväksyttävä tarjous) tai 55 §:n (hakijan kielto-oikeus) nojalla. Säännöstä muutettaisiin vastaavasti kuin edellä 35 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan irtaimen omaisuuden uutta myyntiä koskevan säännöksen osalta. Kolmas myyntiyritys tulisi siten mahdolliseksi erityisestä syystä.

75 §. Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa mahdollistettaisiin yksityisen toimittama irtaimen omaisuuden myynti julkisen huutokaupan lisäksi myös avoimella sähköisellä huutokaupalla. Nykyisin huutokaupat ovat enenevässä määrin siirtymässä internetiin. Jos omaisuudesta arvioidaan saatavan parempi hinta internetissä tapahtuvalla avoimella huutokaupalla kuin julkisella huutokaupalla, on huutokaupan toimittaminen sähköisesti perusteltua.

Avoimella sähköisellä huutokaupalla tarkoitettaisiin internetin välityksellä tapahtuvaa huutokauppaa, johon jokainen voi osallistua. Huutokaupan pitäjä ei saisi evätä keneltäkään mahdollisuutta esittää tarjouksia, jotta myynnin kohteena olevasta omaisuudesta syntyy aito kilpailu. Estettä ei kuitenkaan olisi sille, että tarjousten esittäminen edellyttää kirjautumista tai tunnistautumista esimerkiksi pankkitunnuksin. Se, ettei kaikilla välttämättä ole pankkitunnuksia, ei olisi este pankkitunnuksiin perustuvan tunnistautusjärjestelmän käyttämiselle.

Huutokaupanpitäjä voisi myös poikkeuksellisissa olosuhteissa estää tietyltä henkilöltä tarjousten esittämisen, jos henkilö käyttäytymisellään häiritsee hinnan muodostumista. Tällainen mahdollisuus tulisi kuitenkin rajoittaa vastaavanlaisiin tilanteisiin kuin missä huutokaupanpitäjä voisi julkista huutokauppaa pitäessään poistaa huutokauppaa häiritsevän henkilön paikalta.

Käytännössä säännöstä sovelletaan yleisimmin sellaisen irtaimen omaisuuden huutokaupassa, jota ei tarvitse rekisteröidä ja josta ei anneta luovutustodistusta. Säännös soveltuu esimerkiksi tavaravarastojen, taide-esineiden tai koneiden myymiseen. Estettä ei kuitenkaan ole sille, että säännöstä sovelletaan rekisteröitävän omaisuuden, kuten autojen myymiseen. Pykälässä tarkoitettua vapaan myynnin järjestäminen on kuitenkin hankalampaa sellaisen omaisuuden osalta, jossa omistusoikeuden siirtyminen on rekisteröitävä, sillä saannon merkitseminen rekisteriin edellyttää yleensä ulosottomiehen antamaa luovutustodistusta.

Pykälän voimassa oleva 2 momentti siirtyisi muuttamattomana 3 momentiksi.

76 §. Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti. Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, milloin ulosottomies saa myydä irtaimen tai kiinteän omaisuuden vapaasti ilman velallisen ja niiden velkojien ja muiden oikeuden haltijoiden suostumusta, joiden oikeutta myynti koskee. Edellytyksiä ilman suostumuksia tapahtuvaan vapaaseen myyntiin lievennettäisiin siten, että myöskään momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa kauppahinnan ei tarvitsisi vastata selvi-

tysten mukaista käypää hintaa, vaan riittäisi, ettei kauppahinta alita selvästi käypää hintaa. Näin ollen edellytys olisi sama kuin 23 §:n mukainen vähimmäishinta kiinteistön ja arvokkaan irtaimen omaisuuden huutokaupassa.

Usein kiinteistönvälittäjien arviot asuntojen hinnoista ovat liian korkeita. Kun ulosottomies myy ulosmitattua omaisuutta, hinta ei välttämättä muodostu samaksi kuin normaalissa yksityisten välisessä kaupassa. Vastuu myyntikohteen virheestä on erilainen. Ostaja kantaa riskin muun muassa siitä, että omistusoikeuden siirtyminen kaupan kohteena olevaan omaisuuteen pitkittyy, jos velallinen valittaa kaupasta. Velallinen saatetaan joutua häätämään asunnosta ja hänen tavaran viemään pois. Näistä syistä ei voida olettaa, että hinta muodostuisi samaksi kuin ulosmittaamattoman omaisuuden myynnissä.

Ulosottomies myy säännöksen perusteella omaisuutta internetissä tapahtuvalla avoimella huutokaupalla. Internetissä sähköisiin tarjouksiin perustuva huutokauppa on nykyisin valtakunnallinen markkinapaikka, jossa myytävän omaisuuden käypä hinta osaltaan muodostuu. On perusteltua, että vaadittava vähimmäishinta olisi sama riippumatta siitä, onko kysymys huutokaupasta vai internetin välityksellä tapahtuvasta avoimesta huutokaupasta. Ulosottomiehellä on 2 §:n 1 momentin nojalla aina velvollisuus pyrkiä myynnissä hyvään tulokseen.

Momentin 1 kohtaa muutettaisiin myös siten, että myynti olisi mahdollista vaikka kauppahinta ei peittäisi kaikkia etuoikeussaatavia, jos myyntiin on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta. Suostumuksen tulisi olla nimenomainen.

Momentin 2 kohta säilyisi sisällöltään ennallaan. Vaatimus siitä, ettei kauppahinta saa alittaa selvästi käypää hintaa, siirrettäisiin edellä selostetuista syistä momentin johdantokappaleeseen. Näin ollen 1 ja 2 kohdan väliseksi eroksi jää se, että jos omaisuutta ei ole saatu myydyksi huutokaupalla, kauppahinnan tulee peittää alin hyväksyttävä tarjous. Jos huutokaupassa on esitetty tarjouksia, kauppahinnan on myös noustava vapaassa myynnissä korkeinta tarjousta korkeammaksi. Jos omaisuutta ei ole yritetty myydä huutokaupalla ennen momentissa tarkoitettua vapaata myyntiä, ei riitä, että alin hyväksyttävä tarjous peittyy, vaan kauppahinnan tulee peittää kaikki etuoikeussaatavat tai kaikkien etuoikeussaatavien velkojilta on saatava suostumus kauppaan. On myös huomattava, että 55 §:ssä säädettyä hakijan oikeutta kieltää kiinteistön myynti, jollei hänen etuoikeussaatavansa peity, sovelletaan kohdassa tarkoitettuun myyntiin.

87 §. Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille. Pykälän 1 momentista poistettaisiin ulosottomiehen velvollisuus ilmoittaa rekisteriviranomaisille kauppahinnan jaosta ulosmittausmerkinnän poistamista varten. Tieto kauppahinnan jaosta on turha, eikä sitä merkitä niihin rekistereihin, joihin ulosmittauksesta on tehty merkintä 4 luvun 33 §:n nojalla.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että ilmoitus tehtäisiin ulosmittausmerkinnän poistamisen lisäksi myös kiinteistön saantotiedon merkitsemistä varten. Ennen kuin kiinteistön ostaja hakee lainhuutoa, hänen saantoaan suojataan merkitsemällä luovutuksen tiedot eli saantotiedot lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Maanmittauslaitos ei nykyisin merkitse ulosmittausmerkinnän poistamista koskevan ilmoituksen perusteella saantotietoja rekisteriin. Näin ollen tieto ulosmittauksesta poistuu, mutta saantotietoa ei näy rekisterissä, jos siitä ei ole tehty erillistä ilmoitusta. Tämä antaa vilpilliselle velalliselle mahdollisuuden määrätä kiinteistöstä niin kauan, kunnes ostaja hakee lainhuutoa. Tällaista tilannetta ei tulisi syntyä. Säännös velvoittaisi ulosottomiehen ilmoittamaan kirjaamisviranomaiselle lainvoimaisesta myynnistä myös kiinteistön saantotietojen merkitsemistä varten. Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriä ylläpi-

tävän Maanmittauslaitoksen tehtävänä olisi puolestaan huolehtia siitä, että ulosmittausmerkintää ei poisteta ennen kuin saantotiedot on ulosottomiehen tekemän ilmoituksen perusteella merkitty lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016. Lain 3 luvun 102 §:n 2 momentin muuttaminen edellyttää siirtymäsäännöstä. Momentista poistettaisiin velvollisuus ilmoittaa passiivisaatavan rekisteröinnin voimassaolon päättymisestä hakijalle. Tarkoitus on, että rekisteröinnin päättymisestä ilmoitettaisiin hakijalle jo estetodistuksen antamisen yhteydessä, kun saatava rekisteröidään passiivisaatavaksi. Tätä koskeva muutos ulosoton tietojärjestelmään Uljakseen on tarkoitus tehdä marraskuussa 2015. Ilmoitukset passiivirekisteristä poistamisesta tehtäisiin kahden vuoden ajan lain voimaantulosta, jollei hakija ole pyytänyt, ettei ilmoitusta lähetetä tai jollei hakijalle ole ilmoitettu voimassaolon päättymisajankohtaa muussa yhteydessä. Passiivirekisteriin tietojärjestelmämuutoksen jälkeen kirjatuista asioista ei tarvitsisi enää lähettää erillistä poistamisilmoitusta, sillä tällöin hakijalle olisi ilmoitettu passiivirekisteröinnin kestosta jo estetodistuksen antamisen yhteydessä. Siirtymäsäännöksellä varmistettaisiin, että hakijalle on jossain yhteydessä ilmoitettu siitä, kuinka kauan passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa.

5.2 Laki velan vanhentumisesta

11 §. *Oikeudelliset katkaisutoimet.* Pykälässä säädetään velan vanhentumisen katkaisemisesta oikeudellisin katkaisutoimin. Pääsäännön mukaan velan vanhentuminen katkeaa asian vireilletuloon. Pykälän 3 momentissa säädetään poikkeuksista, joissa menettelyn vireilletuloon ei liity tavanomaista vanhentumisen katkaisevaa vaikutusta. Säännös koskee tilanteita, joissa asian käsittely päättyy ennen kuin asian vireilletulosta on asianmukaisesti ilmoitettu velalliselle. Momenttia täsmennettäisiin yleisperusteluissa mainituista syistä.

Vanhentumisajan ei katsottaisi katkenneen, jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että sellaisen tiedoksiannon tai muun velkojan vaatimusta koskevan ilmoituksen, joka lain mukaan on toimitettava velalliselle, toimittamisessa on noudatettu laissa säädettyä menettelyä. Säännöksessä tarkoitettaisiin kyseisessä menettelyssä noudatettavaa säännönmukaista tai sellaista erityistä tiedoksiantomenettelyä, jota olisi ollut noudatettava kyseisessä tapauksessa. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun velkojan aloitteesta tai jonkin virheen vuoksi menettely keskeytyy tai päättyy ennen aikaisesti ennen kuin se on edennyt normaaliin tiedoksiantovaiheeseen. Sitä sovellettaisiin myös, jos tiedoksiannossa tai ilmoituksen antamisessa on tapahtunut virhe, jonka johdosta tiedoksiannon toimittaminen tai ilmoituksen antaminen ei ole tapahtunut lain mukaisesti. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, jos tiedoksianto on toimitettu muulle kuin velallisyhteisön toimivaltaiselle edustajalle.

Momenttia ei sovellettaisi, jos kysymyksessä olevassa menettelyssä yleensä noudatettavaa tiedoksiantoa ei ole toimitettu siksi, että se on lain mukaan saatu kyseisessä tapauksessa jättää toimittamatta. Esimerkiksi ulosottokaaren 3 luvun 33 §:ssä tarkoitettu vireilletuloilmoitus voidaan jättää antamatta, jos vastaajan olinpaikkaa ei ole saatu selville tai on aihetta olettaa, että ilmoitus tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Toisin kuin voimassa olevaa lakia on oikeuskäytännössä (KKO 2012:107 ja KKO 2015:28) tulkittu, tällainen lakiin perustuva tiedoksiannon toimittamatta jättäminen ei siis johtaisi siihen, että vanhentumisen ei katsottaisi menettelyn johdosta katkenneen kysymyksessä olevan pykälän 1 ja 2 momentista ilmenevän

pääsäännön mukaisesti. Sillä, onko velallinen tosiasiaa saanut tiedokseen ulosottokaaren mukaisia ilmoituksia, ei olisi asiassa merkitystä.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

Ulosottokaaren muuttamista koskevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös.

Vanhentumislain 11 §:n selventäminen ei edellytä siirtymäsäännöstä, sillä säännöksen sisältö säilyisi samanlaisena kuin alun perin oli tarkoitettu (HE 187/2002 vp).

On mahdollista, että korkeimman oikeuden ennakkopäätösten KKO 2012:107 ja KKO 2015:28 ohjaamana ulosottomies on katsonut vanhentuneeksi saatavan, joka ei tämän esityksen mukaan ole vanhentunut. Ulosottomiehen päätös on ulosottokaaren 3 luvun 31 §:n 1 momentin mukaan voimassa siinä ulosottoasiassa, jossa se on annettu. Sillä ei siis ole oikeusvoimavaikutusta suhteessa uusiin ulosottohakemuksiin. Näin ollen velkoja, jonka ulosottohakemus on hylätty velan vanhentumisen vuoksi, voi tehdä uuden ulosottohakemuksen. Jos ulosottoperusteen määräaika on sen sijaan ennen lain voimaantuloa kulunut umpeen, velkaa ei enää voida periä ulosotossa.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan katsonut, että täytäntöönpano-oikeudellinen sääntely voidaan pääsääntöisesti toteuttaa tavallisella lailla (PeVL 12/2002 vp ja PeVL 9/1998 vp). Ulosottokaari on säädetty tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Esityksessä ehdotetaan ulosottomenettelyn yksinkertaistamista, nopeuttamista ja joustavoittamista asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi säännöksiä, joiden perustuslain mukaisuutta perustuslakivaliokunta on ulosottokaarta koskevasta lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 42/2006 vp) erikseen arvioinut.

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kannalta on syytä arvioida asiakirjojen sähköiseen tiedoksiantamiseen liittyvää ehdotusta. Esityksessä ehdotetaan, että ottamalla käyttöön henkilön ja viranomaisten väliseen yhteydenpitoon tarkoitettun valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän henkilön oletetaan antaneen suostumuksensa sille, että tiedoksianto-osoitteena voidaan käyttää sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta. Valtakunnallisella sähköisellä asiointijärjestelmällä tarkoitetaan kansalaisen asiointitiliä ja kehitteillä olevaa yrityksen asiointitiliä, joiden käytön odotetaan tulevaisuudessa yleistyvän.

Perustuslain 21 §:n 2 momentissa edellytetään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeiden turvaamista lailla. Säännöksessä luetellaan näiden takeiden tärkeimmät osa-alueet eli käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta. Luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi. Oikeudenkäyntiin liittyvät tiedoksiannot ovat osa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kokonaisuutta. Tiedoksianto on tehtävä siten, että vastaanottaja saa oikeuksiensa käyttämiseksi tarvitsemansa tiedot selkeästi, hänelle ymmärrettävinä ja riittävän ajoissa. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeiden yksityiskohtaiset järjestelyt samoin kuin niihin mahdollisesti tehtävät rajoitukset ja vähäiset poikkeukset ovat lailla säänneltävissä. Lainsäädännöllä ei toisaalta saa vaarantaa ke-

nenkään oikeusturvaa. Samat periaatteet koskevat soveltuvin osin myös ulosottoa (PeVL 42/2006 vp ja PeVL 9/2010).

Ottamalla käyttöönsä asiointitilin henkilö antaa yleisen suostumuksensa sille, että viranomaiset voivat lähettää tiedoksiantoja asiointitilille. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa on hyväksytty lähtökohta siitä, että suostumus asiakirjan toimittamiseen sähköisesti voi olla yleinen (HE 111/2010 vp). Esityksen mukaan asiakirja voitaisiin toimittaa asiointitilille, vaikka henkilö olisi ilmoittanut ulosottomiehelle jonkin muun tiedoksiantoosoitteen. Asiointitilin käyttäminen ulosottoasiaa koskeviin tiedoksiantoihin olisi kuitenkin vain olettaus, jonka tiedoksiannon vastaanottaja voisi kumota ilmoittamalla ulosottomiehelle nimenomaisesti, ettei halua ulosottoasiaa koskevia tiedoksiantoja asiointitilille. Tällöin asiakirjat lähetettäisiin tiedoksi henkilön ilmoittamaan osoitteeseen. Henkilö voi myös koska tahansa lopettaa asiointitilin käytön.

Asiointitilille saapuneista viesteistä lähtee vastaanottajalle ilmoitus sähköpostitse ja tekstiviestillä riippuen siitä, minkälaisen heräteviestin hän on asiointitilille määritellyt. Asiointitilille lähetetyn asiakirjan voidaan katsoa tulleen henkilön tietoon vähintään yhtä suurella varmuudella kuin postitse toimitetun asiakirjan myös silloin, kun lain mukaan voidaan käyttää tavallista tiedoksiantoa. Asiointitilin käyttäminen sähköiseen tiedoksiantoon esityksessä ehdotetulla tavalla ei siten vaaranna asiakirjan vastaanottajan oikeusturvaa.

Lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki ulosottokaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 34 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 luvun 31 §:n 4 momentti, 3 luvun 1 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 38 §, 39 §:n 2 momentti, 41 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 momentti, 102 §:n 2 momentti, 4 luvun 20 § ja 5 luvun 35 §, 45 §:n 1 ja 2 momentti, 56 ja 75 §, 76 §:n 2 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 3 lukuun uusi 111 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

31 §

Todistus ulosottorekisteristä

.....
 Ennen todistuksen antamista todistuksen pyytäjän nimi, asuin- tai kotipaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään. Rekisteröidyn pyynnöstä hänelle on annettava tieto siitä, kenelle on viimeisten kuuden kuukauden aikana annettu häntä koskeva todistus ulosottorekisteristä.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

1 §

Ulosoton hakeminen

Ulosottoa haetaan:

- 1) kirjallisella hakemuksella, joka toimitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle;
 - 2) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan paikalliselle ulosottoviranomaiselle;
 - 3) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään, jos Valtakunnanvoudinvirasto tai sen määräämä on myöntänyt hakijalle siihen luvan (*tietojärjestelmähakija*).
-

5 §

Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen

Hakemukseen on liitettävä 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Jos ulosottomies epäilee jäljennöksen aitoutta, hän voi vaatia hakijaa toimittamaan alkuperäisen ulosottoperusteen tai viranomaisen antaman toimituskirjan.

.....

11 §

Asiamiehen valtakirja

Asianajaja, julkinen oikeusavustaja, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestään esittämättä valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Muun asiamiehen on esitettävä päämiehensä allekirjoittama valtakirja, jollei oikeutta toimia asiamiehenä voida pitää epäilyksettömänä. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen kaikilla asiamiehillä on oltava siihen nimenomaisesti oikeuttava valtakirja tai tällaisesta oikeudesta on ilmoitettava tietojärjestelmähakemuksessa.

Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja on toimitettava alkuperäisenä tai sellaisella sähköisellä viestillä, jonka lähettäminen edellyttää vahvaa sähköistä tunnistamista. Muu valtakirja voidaan toimittaa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Ulosottomies voi vaatia asiamiestä toimittamaan sen alkuperäisenä.

.....

38 §

Tiedoksianto-osoite

Hakija, vastaaja, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia ilmoittamaan ulosottomiehelle sen kotimaassa tai ulkomailla olevan postiosoitteen sekä halutessaan mahdollisen sähköisen tiedonsiirron osoitteen, johon kaikki ulosottoasiaa ja ulosottovalitusasiaa koskevat asiakirjat saa hänelle lähettää (*tiedoksianto-osoite*). Jos tämä osoite muuttuu, on siitäkin ilmoitettava. Vastaajan ilmoittama tiedoksianto-osoite koskee kaikkia ulosottoasioita siihen asti, kun vastaajalla on keskeytyksettä ulosottoasioita vireillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää osoitteesta ja tietojärjestelmähakijaa koskevassa luvassa tarkoitettua teknistä käyttöyhteyttä pidetään tiedoksianto-osoitteena.

Ottamalla käyttöön henkilön ja viranomaisten väliseen yhteydenpitoon tarkoitetun valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän 1 momentissa tarkoitetun henkilön oletetaan antaneen suostumuksensa sille, että tiedoksianto-osoitteena voidaan käyttää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua osoitteen sijasta sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta.

39 §

Tavallinen tiedoksianto

.....
 Jollei muuta näytetä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä tai seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi tai jätetty postilähetyksille varattuun paikkaan. Lähettämisen- tai jättämispäivä on merkittävä asiakirjaan.

41 §

Todisteelliset tiedoksiantotavat

Todisteellisesti tiedoksi annettava asiakirja:

.....
 5) annetaan sähköisesti tiedoksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:n mukaisesti.

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan vastaanottajan suostumuksella toimittaa myös sähköisenä viestinä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu.

102 §

Passiivisaatavaksi rekisteröinti

.....
 Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä.

111 a §

Asian käsittelykieli ulosottoasiassa

Asian käsittelykieleen ulosottoasiassa sovelletaan, mitä kielilain (423/2003) 15 §:ssä säädetään asian käsittelykielestä riita-asiassa.

Asianosaisen oikeuteen saada asiakirjan käännös sovelletaan, mitä kielilain 20 §:n 2 momentissa säädetään riita-asian asianosaisen oikeudesta asiakirjan käännökseen.

4 luku
Ulosmittaus

20 §
Ulosmittauskieltojen voimassaolo

Edellä 19 §:n 1 momentin 1-3, 3 a, 6 ja 7 kohdassa tarkoitetut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvästä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellytyksenä kieltojen voimassaololle on, että velallinen on pitänyt varat erillään tai voi esittää niitä koskevan kirjanpidon tai vastaavan selvityksen. Toistuvaissuorituksissa ulosmittauskielto koskee jäljellä olevaa maksukautta. Lapselle tulevan elatusavun ja korvauksen ulosmittauskielto on voimassa niin kauan kuin elatuksen tarve on olemassa.

5 luku
Myynti

35 §
Uusi myynti

Jollei alinta hyväksyttävää tarjousta saada, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisella tai erityisestä syystä järjestetyllä kolmannellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

45 §
Kirjallinen valvontamenettely

Ulosottomies saa laatia asianosaisluettelon ilman asianosaiskeskustelua, jollei keskusteluun ilmene tarvetta. Siinä tapauksessa ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa, antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää. Riitautusmahdollisuutta ei tarvitse järjestää, jos se on ilmeisen tarpeetonta. Yksinkertaisessa asiassa, jossa kaikki asianosaiset tunnetaan, kuulutusta ei tarvitse julkaista.

Valvonnoille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontakehotuksen lähettämisestä. Riitautuksille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontojen lähettämisestä tiedoksi, ellei riitautusmahdollisuuden varaaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

.....

56 §
Uusi myynti

Jollei tarjousta hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisella tai erityisestä syystä järjestetyllä kolmannellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

75 §
Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa

Ulosottomies saa antaa irtaimen omaisuuden luotettavan huutokaupantoyrittäjän myytäväksi julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa mahdollinen 23 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta ja 34 §:n mukainen alin hyväksyttävä tarjous sekä antaa tarvittavat muut huutokauppaa koskevat ohjeet.

Mitä 1 momentissa säädetään julkisesta huutokaupasta, koskee myös avointa sähköistä huutokauppaa.

Myynnin toimittajasta on voimassa, mitä 3 luvun 110 §:ssä säädetään toimitsijasta.

76 §
Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti

.....
Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos kauppahinta ei alita selvästi käypää hintaa ja:

- 1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat tai kauppaan on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta; tai
- 2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen.

87 §

Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille

Ulosottomiehen tulee tehdä ilmoitus kiinteistön saantotiedon merkitsemistä ja kiinteää tai irtainta omaisuutta koskevan ulosmittausmerkinnän poistamista varten lainvoimaisesta myynnistä sille rekisteriviranomaiselle, jolle ulosmittauksesta on ilmoitettu. Ilmoitukseen on liitettävä tieto rauenneista ja voimaan jääneistä panttioikeuksista ja kirjatuista oikeuksista.

.....

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 3 luvun 102 §:n 2 momentissa tarkoitetusta passiivisaatavan rekisteröinnin voimassaolon päättymisestä ilmoitetaan hakijalle kahden vuoden ajan lain voimaantulosta, jollei hakija ole pyytänyt, ettei ilmoitusta lähetetä tai jollei hakijalle ole ilmoitettu voimassaolon päättymisajankohtaa muussa yhteydessä.

Tällä lailla kumotaan ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (1322/2007) 9 §.

2. Laki velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 11 §:n 3 momentti seuraavasti:

11 §

Oikeudelliset katkaisutoimet

.....
Jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että sellaisen tiedoksiannon tai muun velkojan vaatimusta koskevan ilmoituksen, joka lain mukaan on toimitettava velalliselle, toimittamisessa on noudatettu laissa säädettyä menettelyä, vanhentumisajan ei katsota katkenneen.
.....

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

LAGFÖRSLAG

1. Lag om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 34 §:n 2 mom.,

ändras 1 kap. 31 § 4 mom., 3 kap. 1 § 1 mom., 5 § 1 mom., 11 § 1 och 2 mom., 38 §, 39 § 2 mom., 41 § 1 mom. 5 punkten och 2 mom., 102 § 2 mom., 4 kap. 20 § och 5 kap. 35 §, 45 § 1 och 2 mom., 56 §, 75 §, 76 § 2 mom. och 87 § 1 mom., samt

fogas till 3 kap. en ny 111 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

31 §

Intyg ur utsökningsregistret

.....
Innan intyget utfärdas ska namnet på den som har begärt intyget, dennes bonings- eller hemort samt den centrala motiveringen enligt 3 mom. föras in i utsökningens informationssystem. Den registrerade ska på begäran få uppgifter om vem som under de senaste sex månaderna har fått intyg om honom eller henne ur utsökningsregistret.
.....

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

1 §

Ansökan om utsökning

Utsökning söks genom

- 1) skriftlig ansökan till utmätningsmannen på svarandens bonings- eller hemort eller till en annan lokal utsökningsmyndighet,
 - 2) elektroniskt meddelande till en lokal utsökningsmyndighet,
 - 3) elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om Riksfogdeämbetet eller någon som Riksfogdeämbetet förordnat har beviljat sökanden tillstånd till detta (*informationssystemssökande*).
-

5 §

Bifogande av utsökningsgrunden

Till ansökan ska fogas den utsökningsgrund som avses i 2 kap. 2 § i original eller som kopia. Om utmätningsmannen ifrågasätter kopians äkthet, kan denne fordra att sökanden sänder utsökningsgrunden i original eller som en expedition utfärdad av en myndighet.

.....

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett offentligt rättsbiträde, ett rättegångsbiträde med tillstånd samt det ombud som en informationssystemssökande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan att visa upp en fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. Ett annat ombud ska visa upp en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel eller omhändertaga egendom ska alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta eller denna rätt anges i informationssystemsansökan.

En fullmakt som berättigar till att lyfta medel eller omhändertaga egendom ska sändas i original eller i ett elektroniskt meddelande som förutsätter stark autentisering. Andra fullmakter kan sändas med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Utmätningsmannen kan fordra att ombudet sänder fullmakten i original.

.....

38 §

Delgivningsadress

Sökanden, svaranden, den som ställer säkerhet samt en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande är skyldiga att för utmätningsmannen uppge en postadress inom eller utom landet och, om han så önskar, en eventuell adress för elektronisk dataöverföring under vilken alla handlingar som gäller utsökningsärendet och utsökningsbesvärsärendet får sändas till honom (*delgivningsadress*). Om denna adress förändras ska också detta meddelas. Den delgivningsadress som svaranden uppgett gäller samtliga utsökningsärenden så länge som svaranden utan avbrott har anhängiga utsökningsärenden.

En adress som finns antecknad på en skrivelse från en i 1 mom. nämnd person till utmätningsmannen och en teknisk anslutning som avses i tillståndet för informationssystemssökande betraktas som delgivningsadress.

När en person som avses i 1 mom. tar i bruk det riksomfattande elektroniska ärendesystem som är avsett för kontakter mellan personer och myndigheter, antas denna person ha gett sitt samtycke till att adressen för dataöverring i det elektroniska ärendesystemet får användas som delgivningsadress i stället för den adress som avses i 1 och 2 mom.

39 §
Vanlig delgivning

.....
Om inte något annat visas, anses mottagaren ha tagit del av handlingen den tredje dagen efter det att ett elektroniskt meddelande har avsänts eller den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. På handlingen ska antecknas vilken dag den har avsänts eller lämnats.

41 §
Bevisliga delgivningssätt

En handling som skall delges bevisligen

.....
5) delges elektroniskt i enlighet med 18 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

Posten ska underrättas när delgivningen mot mottagningsbevis senast ska ske. Delgivning mot mottagningsbevis kan med mottagarens samtycke också ske i form av ett elektroniskt meddelande. Delfåendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts.

102 §
Registrering som passivfordran

.....
Registreringen av en passivfordran är i kraft två år från den dag då intyget över hindret utfärdades.

111 a §
Handläggningsspråket i utsökningsärenden

I fråga om handläggningsspråket i ett utsökningsärende tillämpas vad som i 15 § i språklagen (423/2003) föreskrivs om handläggningsspråket i tvistemål.

På en parts rätt att få en översättning av en handling tillämpas vad som i 20 § 2 mom. i språklagen föreskrivs om en parts rätt till översättning av en handling i ett tvistemål.

4 kap.
Utmätning

20 §

Utmätningförbudens giltighet

Utmätningförbudet enligt 19 § 1 mom. 1–3, 3 a, 6 och 7 punkten är i kraft två år efter det att gäldenären har fått medlen i sin besittning, med undantag för ersättning för bestående men, för vilken utmätningförbudet är permanent. En förutsättning för förbudets giltighet är att gäldenären har hållit medlen separat eller kan uppvisa bokföring eller motsvarande utredning över dem. Vid periodiska betalningar gäller utmätningförbudet den återstående betalningsperioden. Förbudet att utmäta underhållsbidrag och ersättning till barn är i kraft så länge behovet av underhåll föreligger.

5 kap.
Försäljning

35 §

Ny försäljning

Om det lägsta godtagbara budet inte uppnås, ordnas en ny auktion eller försäljning under hand, utom i det fall att sökanden förbjuder det. I sistnämnda fall eller, om egendomen inte blir såld den andra gången eller ens den tredje gången, när en sådan ordnas av särskilda skäl, återkallas utmätningen.

45 §

Skriftligt bevakningsförfarande

Utmätningssmannen får upprätta en partsförteckning utan partsförhandling, om behov av en förhandling inte föreligger. I ett sådant fall utsätter utmätningssmannen en viss dag och uppmanar parterna att senast den dagen bevaka sina rättigheter, delger de övriga parterna de framställda bevakningarna och anger samtidigt en dag då eventuella bestridanden och anmärkningar mot försäljningen senast ska framställas. Någon möjlighet till bestridande behöver inte reserveras, om det är uppenbart onödigt. I ett enkelt fall där alla parter är kända behöver ingen kungörelse publiceras.

För bevakningarna ska det reserveras minst två veckor, räknat från det bevakningsuppmaningen sändes. För bestridanden ska det reserveras minst två veckor, räknat från delgivningen av bevakningarna, om inte en sådan reservering är uppenbart onödig.

.....

56 §
Ny försäljning

Om ett bud inte godkänns med stöd av 54 eller 55 § ordnas en ny auktion eller försäljning under hand, utom i det fall att sökanden förbjuder detta. I sistnämnda fall eller, om egendomen inte blir såld den andra gången eller ens den tredje gången, när en sådan ordnas av särskilda skäl, återkallas utmätningen.

75 §

Offentlig auktion genom en privat förrättares försorg

Utmätningssmannen får ge en pålitlig auktionsförrättare lös egendom till försäljning på offentlig auktion. Utmätningssmannen ska ange ett eventuellt minimipris enligt 23 § och lägsta godtagbara bud enligt 34 § samt ge andra behövliga anvisningar om auktionen.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om offentlig auktion gäller också öppen elektronisk auktion.

I fråga om den som verkställer försäljningen gäller vad som i 3 kap. 110 § bestäms om syssloman.

76 §

Försäljning under hand genom utmätningssmannens försorg

.....
Utmätningssmannen får sälja egendom under hand utan sådant samtycke som avses i 1 mom., om köpesumman inte klart understiger gängse pris och

- 1) köpesumman täcker alla förmånsrättsfordringar eller samtycke till köpet har fått av förmånsrättsfordringarnas borgenärer, eller
- 2) det högsta budet har avslagits vid auktion och köpesumman vid försäljning under hand blir högre och täcker det lägsta godtagbara budet.

87 §

Meddelanden till registermyndigheterna

Utmätningssmannen ska lämna den registermyndighet till vilken utmätningen har anmälts meddelande om att fastigheten har sålts med laga kraft, för att åtkomstavgifterna ska anteck-

nas och den utmätningsanteckning som gäller fast eller lös egendom ska strykas. Meddelandet ska innehålla uppgift om förfallna och vidmakthållna panträtter och inskrivna rättigheter.

.....

Denna lag träder i kraft den 20 .

Sökanden underrättas inom två år från lagens ikraftträdande om att registreringen av en passivfordran inte längre är i kraft i enlighet med 3 kap. 102 § 2 mom., om inte sökanden har begärt att något meddelande inte ska sändas eller om inte sökanden i något annat sammanhang har underrättats när giltighetstiden löper ut.

Genom denna lag upphävs 9 § i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet (1322/2007).

2. Lag om ändring av 11 § i lagen om preskription av skulder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om preskription av skulder (728/2003) 11 §n 3 mom. som följer:

11 §

Rättsliga åtgärder som avbryter preskription

.....
Om borgenären återkallar sin ansökan eller handläggningen av ett ärende avslutas av någon annan orsak utan att ett i lag föreskrivet förfarande iakttagits vid tillståndet av en sådan delgivning eller något annat meddelande om borgenärens krav som enligt lag ska tillställas gäldenären, anses preskriptionstiden inte ha avbrutits.
.....

Denna lag träder i kraft den 20 .

VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO
RIKSFOGDEÄMBETET
Kauppiaskatu 1, PL 330
20101 TURKU
puh / tfn 029 56 65150
www.valtakunnanvoudinvirasto.fi